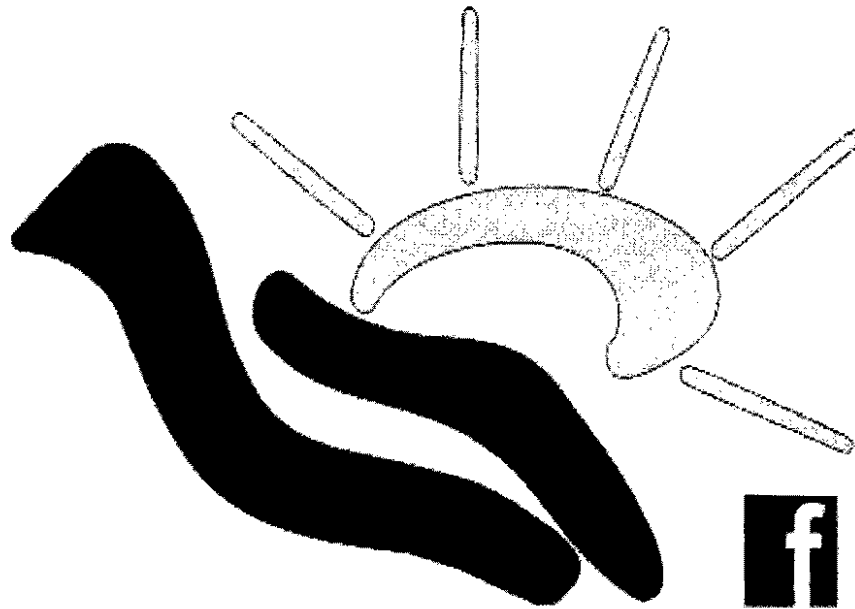

Załącznik
do Uchwały Nr XVII.118.2015
Rady Gminy Kotuń
z dnia 28.12.2015

**Strategia Rozwoju
Gminy Kotuń
do roku 2025**

SPIS TREŚCI

1. Wprowadzenie	
1.1 Miejsce dokumentu wśród dokumentów strategicznych	6
1.2 Krajowe oraz regionalne dokumenty strategiczne	7
2. Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej gminy Kotuń	
2.1 Ogólna charakterystyka gminy	14
2.2 Położenie administracyjne gminy	16
2.3 Historia gminy	17
2.4 Prognoza demograficzna	19
2.5 Środowisko naturalne	22
2.6 Infrastruktura techniczna gminy	34
2.7 Rolnictwo	37
2.8 Rynek pracy	38
2.9 Edukacja	40
2.10 Kultura	42
2.11 Sport i rekreacja	43
2.12 Turystyka	43
3. Strategia gminy Kotuń	
3.1 Założenia	46
3.2 Diagnoza badania opinii społecznej dotyczącej kierunków rozwoju, potrzeb społecznych i warunków życia w gminie Kotuń	46
3.3 Analiza SWOT	60
3.4 Wizja i misja rozwoju gminy	63
3.5 Cele strategiczne i strategie działania do 2025 roku	64
4. Partnerstwo strategiczne	

1. WPROWADZENIE

Strategia rozwoju gminy jest dokumentem nakreślającym główne cele i kierunki przyszłego rozwoju gminy, uwzględniającym potrzeby społeczności lokalnej. Stanowi narzędzie zarządzania rozwojem w postaci wytycznych dla organów wykonawczych i uchwałodawczych samorządu gminnego mówiących, co, jak i kiedy robić, aby zrealizować sformułowaną wspólnie wizję gminy. Podstawą prawną jej tworzenia jest ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (t.j. Dz. U. z 2014 r., poz. 1649 z późn. zm.). Z punktu widzenia planistycznego strategia jest najważniejszym i nadrzędnym dokumentem programowym.

Zasadniczymi elementami strategii rozwoju gminy są:

- Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej gminy, wynikająca z jej charakterystyki.
- Analiza SWAT służąca identyfikacji mocnych i słabych stron gminy a także szans i zagrożeń jej rozwoju.
- Określenie wizji i misji gminy, czyli tego, co chcemy osiągnąć.
- Sformułowanie celów i zadań służących realizacji określonej wizji gminy

Konieczność sprostania wielu potrzebom oraz oczekiwaniom mieszkańców, przy jednoczesnym ograniczeniu środków finansowych będących w dyspozycji gminy, wymaga podejmowania optymalnych decyzji, co do sposobu i kierunków wydatkowania publicznych funduszy. Wymóg racjonalnej gospodarki finansowej sprawia, iż nie można pozwolić sobie na doraźne eksperymenty oraz wydatkowanie środków budżetowych bez wyraźnie usystematyzowanych celów.

Tworząc zamierzenia strategii kierowano się następującymi przesłankami:

- władze lokalne chcą pełnić rolę aktywnego inspiratora i koordynatora działań w gminie,
- współpraca różnych środowisk lokalnych może przynieść wiele dodatkowych korzyści niemożliwych do osiągnięcia indywidualnie,
- gmina chce być otwarta na kontakty zewnętrzne widząc w nich źródło rozwoju i innowacji,
- poprawa jakości życia mieszkańców całej gminy związana jest z poprawą sytuacji gospodarczej.

Wyznaczona w niniejszym dokumencie perspektywa czasowa do 2025 r. jest istotna z punktu widzenia okresu programowego dla wydatkowania środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej. Niniejsza strategia ma bowiem pomagać aplikować o środki zewnętrzne, w tym o środki z programów Unii Europejskiej, udowadniając potrzebę realizacji poszczególnych zadań z punktu widzenia przyjętych wspólnie celów rozwojowych.

Przedstawione opracowanie powstało przy zaangażowaniu przedstawicieli wielu środowisk naszego gminy. Do działań nad strategią zaproszono przedstawicieli władz samorządowych, podmiotów gospodarczych, pracowników Urzędu Gminy oraz gminnych jednostek organizacyjnych, jak również inne osoby zainteresowane w stworzeniu perspektywicznej wizji swego środowiska. Jednak do przeprowadzenia diagnozy, analizy SWAT jak również do sformułowania celów i zadań rozwojowych wykorzystano wyniki ankiety przeprowadzonej wśród mieszkańców, radnych i sołtysów a także zgłaszane na przestrzeni lat wnioski i postulaty mieszkańców. Łącznie zebrano 65 ankiet, w których wiele osób udzieliło obszernych odpowiedzi na zadane pytania.

Strategia rozwoju gminy Kotuń do roku 2025 jest dokumentem otwartym, który powinien być uzupełniany o nowe zapisy będące efektem zmian i procesu myślenia strategicznego koncentrującego się na zapewnieniu efektywnego i skutecznego rozwoju Gminy.

1.1 Miejsce dokumentu wśród dokumentów strategicznych

„Strategia Rozwoju Gminy Kotuń do roku 2025” jest centralnym dokumentem strategicznym Gminy. Jednak nie funkcjonuje samodzielnie. Immanentnymi składnikami strategii są dokumenty branżowe tj.:

- Strategia rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Kotuń na lata 2014-2012
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Kotuń z dnia 15 kwietnia 2013r.
- Plany zagospodarowania przestrzennego wsi Kotuń z 2002r
- Plan zagospodarowania przestrzennego wsi Gręczów, Broszków, Polaki z 2004r
- Program Ochrony Środowiska dla Gminy Kotuń na lata 2015-2018 z perspektywą do roku 2022
- Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Kotuń do 2020r
- Założenie do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Kotuń z 2015r
- Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Gminy Kotuń na lata 2012-2032

Podstawowym dokumentem operacyjnym, służącym realizacji strategii jest obowiązująca wieloletnia prognoza finansowa (WPF), uchwalana przez Radę Gminy. WPF pozwala na śledzenie postępów w realizacji strategii.

Ze względu na naturalną potrzebę tworzenia dokumentów o charakterze strategicznym dla różnych obszarów aktywności przyjęto zasadę otwartości niniejszego dokumentu. Zmiany, uzupełnienia i modyfikacje polegać będą mogły zarówno na poprawianiu wprost dokumentu bazowego, jak i na dołączaniu innych dokumentów, jako uzupełnień strategii.

1.2 Krajowe oraz regionalne dokumenty strategiczne

„Strategia Rozwoju Gminy Kotuń do roku 2025” spójna jest z priorytetami i celami dokumentów programowych szczebla krajowego i regionalnego, tj.:

- Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju „Polska 2030 – trzecia fala nowoczesności”
- Średniookresowej Strategii Rozwoju Kraju 2020,
- Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010 – 2020,
- Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030,
- Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku
- Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014 – 2020.

DŁUGOOKRESOWA STRATEGIA ROZWOJU KRAJU –POLSKA 2030. TRZECIA FALA NOWOCZESNOŚCI

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju -Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności jest dokumentem określającym główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno – gospodarczego kraju oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju, z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju, obejmującym okres co najmniej 15 lat. Stanowi najszerszy i najbardziej ogólny element nowego systemu zarządzania rozwojem kraju, którego założenia zostały określone w ustawie o zasadach prowadzenia polityki rozwoju kraju oraz przyjętym przez Radę Ministrów 27 kwietnia 2009 r. dokumencie Założenia systemu zarządzania rozwojem Polski. W przypadku tej Strategii to okres prawie 20 lat, gdyż przyjętym przy jej konstruowaniu horyzontem czasowym jest rok 2030. Uzupełnieniem ramy strategicznej rozwoju Polski do 2030 roku jest Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju przyjęta przez Radę Ministrów w dniu 16 marca 2012 r.

Celem głównym tego dokumentu jest poprawa jakości życia Polaków mierzona zarówno wskaźnikami jakościowymi, jak i wartością oraz tempem wzrostu PKB w Polsce. Przyjęto, że rozwój Polski powinien odbywać się w trzech obszarach strategicznych równocześnie:

- konkurencyjności i innowacyjności gospodarki (modernizacji),
- równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski (dyfuzji),
- efektywności i sprawności państwa (efektywności).

ŚREDNIOOKRESOWA STRATEGIA ROZWOJU KRAJU 2020 – AKTYWNE SPOŁECZEŃSTWO, KONKURENCYJNA GOSPODARKA, SPRAWNE PAŃSTWO

Strategia Rozwoju Kraju 2020 – to główna strategia rozwojowa w średnim horyzoncie czasowym, wskazuje strategiczne zadania państwa, których podjęcie w perspektywie najbliższych lat jest niezbędne, by wzmocnić procesy rozwojowe (wraz z szacunkowymi wielkościami potrzebnych środków finansowych).

Główny cel strategiczny polityki regionalnej określony w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020 to:

Efektywne wykorzystanie specyficznych regionalnych i innych terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym.

Realizacja tego celu jest możliwa dzięki koncentracji środków w obszarach i działaniach, które największym stopniu będą przyczyniały się do realizacji celów szczegółowych tj.:

- Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów,
- Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych,
- Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie

KRAJOWA STRATEGIA ROZWOJU REGIONALNEGO NA LATA 2010-2020 „REGIONY, MIASTA, OBSZARY WIEJSKIE”

Dokument ten określa cele i priorytety rozwoju Polski w wymiarze terytorialnym, zasady i instrumenty polityki regionalnej, nową rolę regionów w ramach polityki regionalnej oraz zarys mechanizmu koordynacji działań podejmowanych przez poszczególne resorty. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego wprowadza szereg

modyfikacji sposobu planowania i prowadzenia polityki regionalnej w Polsce, a wraz z nimi różnych polityk publicznych mających największy wpływ na osiągnięcie celów określonych w stosunku do terytoriów.

Wizja rozwoju regionalnego Polski do roku 2020 i jej cel strategiczny wpisuje się w wizję rozwoju Polski jako kraju o wysokim poziomie i jakości życia mieszkańców oraz silnej i konkurencyjnej gospodarce, zdolnej do tworzenia nowych miejsc pracy, sformułowaną w głównych krajowych dokumentach strategicznych.

KONCEPCJA PRZESTRZENNEGO ZAGOSPODAROWANIA KRAJU 2030

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 jest najważniejszym krajowym dokumentem strategicznym dotyczącym zagospodarowania przestrzennego kraju. W dokumencie przedstawiono wizję zagospodarowania przestrzennego kraju w perspektywie najbliższych dwudziestu lat, określono cele i kierunki polityki zagospodarowania kraju służące jej urzeczywistnieniu oraz wskazano zasady oraz mechanizmy koordynacji i wdrażania publicznych polityk rozwojowych mających istotny wpływ terytorialny. Tym samym KPZK 2030 ma wiele cech strategii ogólnorozwojowej, łącząc elementy zagospodarowania przestrzennego z czynnikami rozwoju społeczno-gospodarczego.

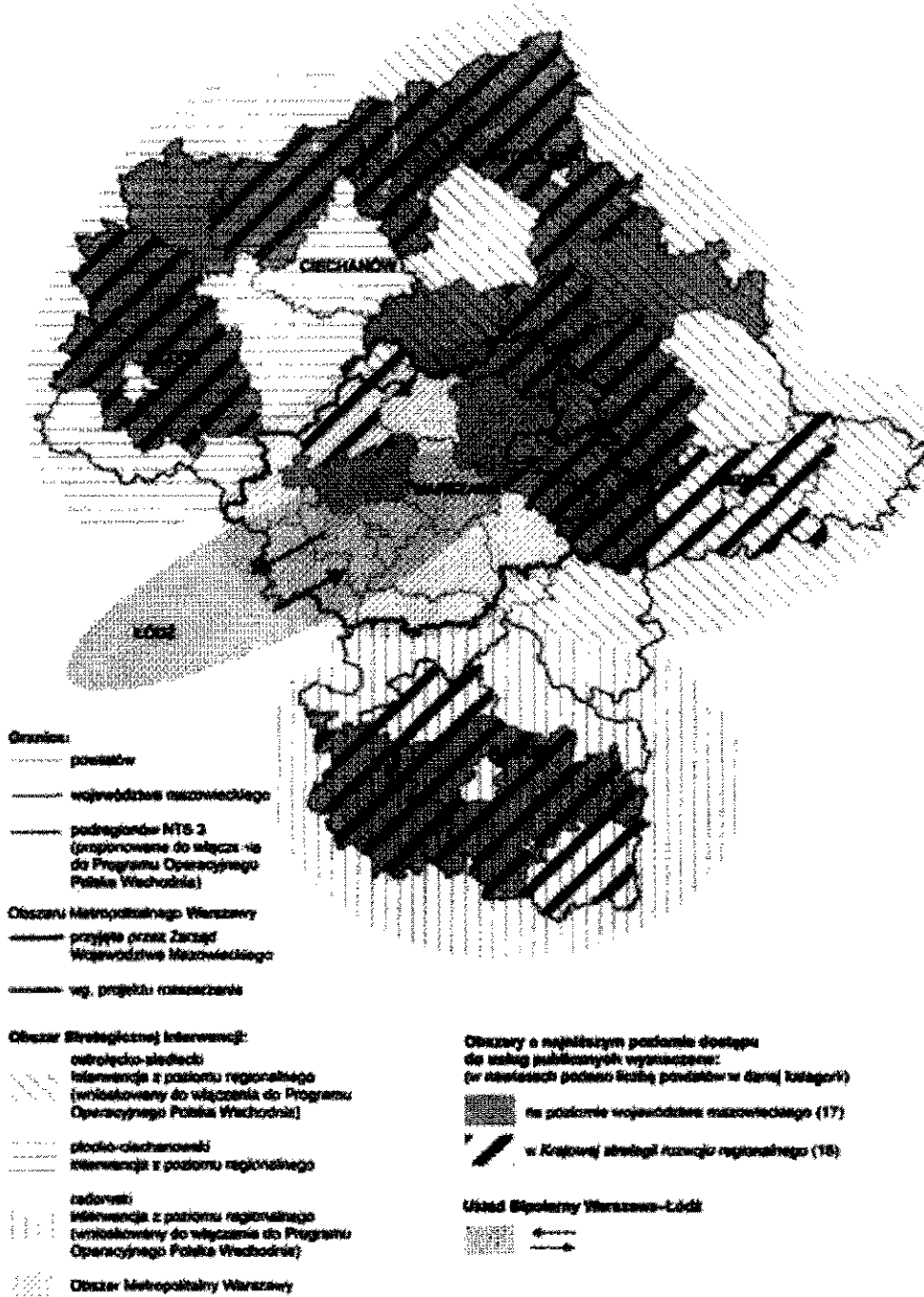
STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO DO 2030 ROKU

Strategia rozwoju województwa jest najważniejszym dokumentem samorządu województwa, określającym kierunki polityki rozwoju, prowadzonej w długim okresie programowania. Strategia wskazuje główne wyzwania, a także cele rozwojowe regionu do zrealizowania przez samorząd województwa oraz inne podmioty. Stanowi ważny punkt odniesienia dla dokumentów programowych i planistycznych tworzonych na poziomie regionalnym oraz lokalnym.

Określone w tym dokumencie działania mają pobudzać aktywność gospodarczą i wspierać konkurencyjność we wszystkich subregionach województwa mazowieckiego. Mają sprzyjać włączeniu społecznemu oraz racjonalnemu gospodarowaniu przestrzenią i środowiskiem. Założono jak najlepsze wykorzystanie istniejącego potencjału jednostek naukowo-badawczych w Warszawie i w regionie do rozwoju przemysłu wysokiej technologii, w szczególności w branży fotoniki i

optoelektroniki, technologii informacyjno-komunikacyjnych (TIK) i kosmicznych z ukierunkowaniem na eksport.

Ryc. Obszary strategicznej interwencji w województwie mazowieckim

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku Innowacyjne Mazowsze

Zakłada się również wykorzystanie rozwiniętego rolnictwa do stymulowania

rozwoju obszarów wiejskich przez zwiększanie znaczenia produkcji i przemysłu oraz przetwórstwa rolno-spożywczego. Sukces województwa mazowieckiego nie jest możliwy bez wykorzystania kapitału ludzkiego w tworzeniu nowoczesnej gospodarki. Rozwój wyższego i średniego szkolnictwa zawodowego stanowić będzie podstawę innowacyjnej gospodarki.

Jak wynika ze SRRWM polityka prowadzona wobec obszaru ostrołęcko-siedleckiego powinna skutkować podniesieniem jakości życia i polepszeniem warunków prowadzenia działalności gospodarczej (m.in. poprzez uzupełnienie istniejącej infrastruktury komunikacyjnej) oraz wykształcenia zdolności absorpcyjnych obszaru, a zwłaszcza ośrodków miejskich (Ostrołęki i Siedlec). Ważnym elementem prowadzonej polityki powinno być zwiększenie dostępu do usług publicznych oraz podniesienie ich jakości, a także wykorzystanie w gospodarce podregionu potencjału sektora rolniczego. Wśród działań kierowanych do OSI ostrołęcko-siedleckiego na tle strategicznych kierunków rozwoju województwa, wymieniono:

- Poprawę dostępności komunikacyjnej obszaru,
- Rozwój specjalizacji przemysłowych obszaru,
- Poprawę jakości i dostępności usług publicznych,
- Przekształcenia w rolnictwie,

W perspektywie 2014–2020 zmniejszona zostanie alokacja środków z funduszy europejskich dla województwa mazowieckiego, szczególnie z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Dodatkowa możliwa do uzyskania przez Mazowsze kwota zależeć będzie od negocjacji kontraktu terytorialnego z rządem. Mając na uwadze duże zróżnicowanie przestrzenne województwa, istotne będzie wspieranie działań skierowanych bezpośrednio do obszarów strategicznej interwencji. W celu zwiększenia skuteczności polityki regionalnej w wymiarze terytorialnym realizowane będą instrumenty takie jak ZIT (Zintegrowane Inwestycje Terytorialne) i RIT (Regionalne Instrumenty Terytorialne), których zastosowanie umożliwi elastyczne podejście do potrzeb poszczególnych obszarów regionu.

W województwie mazowieckim, w latach 2014–2020, wszystkie jednostki samorządu terytorialnego będą mogły przeznaczyć łącznie około 36 m mld zł na inwestycje. Największy udział w tej kwocie będą miały samorządy gmin, powiatów i miast na prawach powiatu. Szacowana wysokość nakładów inwestycyjnych z budżetu

województwa mazowieckiego w przyszłej perspektywie finansowej wynosi około 2 mld zł. W ramach podziału środków z Programu rozwoju obszarów wiejskich, dla województwa mazowieckiego przeznaczono kwotę 3 mld zł. Ponadto do rolników z Mazowsza trafią pieniądze w ramach dopłat bezpośrednich oraz kwoty wynikające z umów wieloletnich zawartych przez ARiMR z rolnikami. Coraz większego znaczenia nabierze aktywne poszukiwanie innych źródeł finansowania rozwoju np. poprzez przyciąganie inwestorów zagranicznych i tworzenie warunków dla rozwoju partnerstwa publiczno-prywatnego.

REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO NA LATA 2014 – 2020

Program ten stanowi narzędzie realizacji polityki rozwoju prowadzonej przez Samorząd Województwa Mazowieckiego. Najważniejszym jego celem jest zwiększenie konkurencyjności gospodarki regionu w oparciu o jej potencjał i zasobów.

W tym dokumencie określono następujące priorytety, wyznaczające kierunki wsparcia ze środków UE:

- Wykorzystanie działalności badawczo-rozwojowej w gospodarce,
- Wzrost e-potencjału Mazowsza,
- Rozwój potencjału innowacyjnego i przedsiębiorczości,
- Przejście na gospodarkę niskoemisyjną,
- Gospodarka przyjazna środowisku,
- Jakość życia,
- Rozwój regionalnego systemu transportowego,
- Rozwój rynku pracy,
- Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem,
- Edukacja dla rozwoju regionu,
- Pomoc techniczna.

2. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ GMINY KOTUŃ

2.1 Ogólna charakterystyka gminy

Gmina wiejska Kotuń usytuowana jest we wschodniej części województwa mazowieckiego, w powiecie siedleckim. Niniejsza jednostka samorządu terytorialnego zajmuje obszar o powierzchni 149,87 km². Składa się z 32 sołectw (Albinów, Bojmie, Broszków, Cisie-Zagrudzie, Chlewiska, Czarnowąż, Gręzów, Jagodne, Józefin, Kępa, Koszewnica, Kotuń, Łączka, Łęki, Marysin, Mingosy, Niechnabrz, Nowa Dąbrówka, Oleksin, Pieńki, Pieróg, Polaki, Rososz, Ryczyca, Sionna, Sosnowe, Tymianka, Trzmuszka, Wilczonek, Żdżar, Żeliszew Duży, Żeliszew Podkościelny). Centrum władz samorządowych oraz usług administracyjno – oświatowo – gospodarczych Gminy, znajduje się w miejscowości Kotuń. Powierzchnia Gminy stanowi 9,35% powierzchni powiatu.

Gminę wiejską Kotuń charakteryzuje bardzo korzystne położenie. Niniejsza jednostka samorządu terytorialnego bezpośrednio sąsiaduje z siedzibą powiatu siedleckiego. Kotuń położony jest w odległości około 15 km od Siedlec, 37 km od Mińska Mazowieckiego oraz około 80 km od Warszawy.

Przez teren Gminy przebiegają ważne trasy komunikacyjne o znaczeniu krajowym i międzynarodowym. Trasa drogowa E30 – trasa europejska, wiedzie z irlandzkiego portu Cork do Omska w Rosji. Często jest ona uznawana za najważniejszy europejski szlak komunikacyjny na osi wschód - zachód. Droga ta w okolicach Ryczolek przechodzi w autostradę A2, która zapewnia wygodne połączenie ze Świecka do Kukuryk. Drugim ważnym szlakiem komunikacyjnym na terenie Gminy, jest linia kolejowa E20 relacji Kunowice – Poznań – Warszawa – Terespol, która stanowi drugą część Paneuropejskiego Korytarza Transportowego Zachód – Wschód łączącego Berlin z Moskwą. Linia jest w całości 2-torowa i zelektryfikowana, a w dużej części przystosowana do prędkości 160 km/h. Przebiega przez województwa: lubuskie, wielkopolskie, łódzkie, mazowieckie oraz lubelskie. Na terenie Gminy Kotuń zlokalizowano jej trzy przystanki.

Ponadto na terenie Gminy zlokalizowano linie energetyczne, co w połączeniu z bardzo korzystnym położeniem komunikacyjnym, tworzy atrakcyjne warunki rozwoju Gminy Kotuń.

Rysunek 1. Mapa Gminy Kotuń

Źródło: <http://www.kotun.pl/>

Pod względem geograficznym obszar Gminy Kotuń położony jest w obrębie podprovincji Niziny Środkowopolskie oraz makroregionu – Nizina Południowopodlaska. Zachodnia część Gminy leży w obrębie mezoregionu Obniżenie Węgrowskie, który jest pasem obniżonego terenu rozdzielającego sąsiadujące z nim Wysoczyznę Kałuszyńską i Wysoczyznę Siedlecką. Wschodnia część Gminy położona jest na Wysoczyźnie Siedleckiej.

Gminę charakteryzuje mało urozmaicona i łagodna rzeźba terenu, która w około 20%, pokryta jest użytkami leśnymi. Innymi charakterystycznymi elementami krajobrazu są niewielkich rozmiarów wydmy, które występują głównie w większych kompleksach leśnych.

Układ dolin rzecznych na terenie gminy Kotuń jest rozbudowany. Największą z nich jest dolina Kostrzyna, przebiegająca południkowo przez całą zachodnią część Gminy. Kostrzyn stanowi lewobrzeżny dopływ Liwca i na długim odcinku wyznacza granicę Gminy Kotuń. Górny odcinek jest uregulowany, natomiast poniżej Oleksina posiada naturalny, meandrujący charakter. Kolejną co do wielkości rzeką gminy Kotuń jest Świdnica, stanowiąca dopływ Kostrzyna. Na terenie Gminy występuje ponadto wiele obniżeń wykorzystywanych przez mniejsze ciek. Sieć hydrologiczną na terenie Gminy uzupełniają cztery kompleksy stawów rybnych. Do sztucznych zbiorników należą także wypełnione wodą wyrobiska powstałe w wyniku eksploatacji torfu lub kruszywa budowlanego.

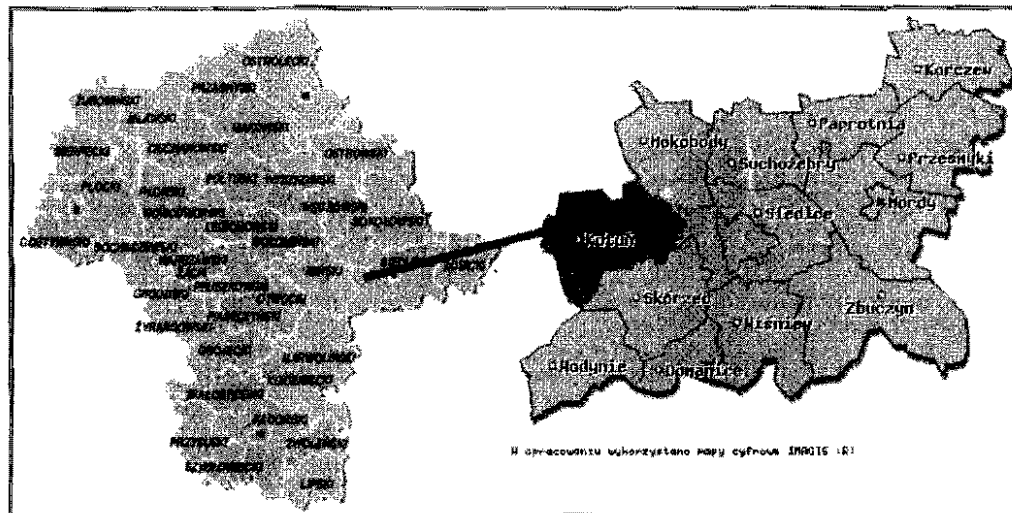
2.2 Położenie administracyjne gminy

Gmina wiejska Kotuń zlokalizowana jest w powiecie siedleckim, we wschodniej części województwa mazowieckiego. Analizowana Gmina graniczy z następującymi jednostkami samorządu terytorialnego:

- w powiecie siedleckim z gminami: Mokobody, Skórzec oraz Siedlce;
- w powiecie mińskim z gminami: Mrozy oraz Kaluszyn;
- w powiecie węgrowskim z gminą Grębków.

Rysunek 2. Usytuowanie Gminy Kotuń w powiecie siedleckim i w województwie mazowieckim

Źródło: www.zpp.pl

Gmina Kotuń jest jedną z trzynastu gmin składających się na powiat siedlecki. Zgodnie z Nomenklaturą Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NTS), gmina wiejska Kotuń znajduje się w obrębie 5 poziomu NTS – podregionu ostrołęcko - siedlecki (3.14.19.), Powiat siedlecki (3.14.19.26). Natomiast nadany Gminie identyfikator terytorialny, zbudowany według hierarchicznej numeracji województw, powiatów i gmin to: 5.14.19.26.03.2.

2.3 Historia gminy

Tereny Kotunia w XIX wieku stanowiły własność rodziny Chłusowiczów herbu Gozdawa i rozciągały się po obu stronach środkowego biegu rzeki Świdnicy. Nazwa miejscowości składa się z prasłowiańskiej nazwy kota i przyrostka -uń, który formował nazwy topograficzne i inne, nie odosobowe jak na przykład Białuń czy Wieluń. Prasłowiańska nazwa kota oznaczała pomieszczenie dla małych zwierząt, skąd pochodzi staropolski wyraz kociec i polski kojec. Nazwa głównej miejscowości gminnej wskazuje na istnienie miejscowości już około 3 000 lat. Wynika to z tego, że Prasłowian uważa się za ludność kultury łużyckiej, zamieszkującą tereny dzisiejszej Polski od około 1 500 do 500 lat przed narodzeniem Jezusa Chrystusa. Funkcjonowanie tak starej nazwy wskazuje na ciągłość osadniczą, którą potwierdzają liczne znaleziska i badania archeologiczne prowadzone od 1934 roku na gruntach dawnych dóbr Kotuń. Najwcześniejszym odkryciem, było cmentarzysko kultury łużyckiej, znajdujące się koło

rybakówki na krańcach wschodnich Kotunia oraz ceramika wcześniejszej kultury trzcinieckiej, znaleziona nieco dalej na południe od cmentarzyska łużyckiego. Prócz tego w latach 1953-1954 na północnej granicy dawnych dóbr Kotuń natrafiono na groby w obstawie kamiennej. Odkryte groby popielnicowe pochodzą z okresu archeologicznej kultury pomorskiej sprzed 2 500 lat. W 1994 roku na cmentarzysku odkryty został grób pod kloszowy, który znajdował się w drodze polnej, łączącej Józefin z Mingosami, stanowiącej granicę miejscowości. Popielnica grobowa pochodzi z okresu Hallstad D (550-400 p.n.e). W latach pięćdziesiątych, w ramach zbierania eksponatów do zorganizowanej w Szkole Podstawowej w Kotuniu wystawy archeologicznej, przekazano następujące przedmioty: toporek kamienny; siekierka płaska z szarego kamienia, dobrze wygładzona; siekierka krzemieniowa, spatynowana na żółto-rudy kolor, starannie wygładzona, z trapezowym obuchem; nóż z krzemienia czekoladowego; siekierka krzemieniowa o przekroju soczewkowatym. Wymienione przedmioty pochodzą z epoki neolitu datowanego na lata 5200-3700 przed narodzeniem Jezusa Chrystusa.

W 1972 r. zapadła decyzja o utworzeniu gminy Kotuń z siedzibą w Kotuni. Jednak dopiero po roku 1989 mogła narodzić się podmiotowość, samorządność i odpowiedzialność lokalnej społeczności, która od tamtego czasu dokłada starań, aby stale podnosić jakość swojego życia poprzez budowę infrastruktury, modernizację szkół i rozwój ośrodków społeczno-kulturalnych.

Bogata historia gminy Kotuń znajduje swoje odzwierciedlenie w krajobrazie gminy, który obfituje w wartości zabytkowe. Do największych zabytków należy zaliczyć:

- Park dworski w Broszkowie, poł. XIX w., nr rej. 274 z 24.07.1980 i z 19.12.1997
- Zespół dworsko-parkowy w Chlewiskach, poł. XIX-XX w., nr rej. A-279 z 29.08.1980 r.
- Aleja dojazdowa do dworu w Chlewiskach, rej. A-426 z 12.10.1993 r.
- Pałac w zespole pałacowo-parkowym w Cisiu-Zagrudziu, 2 poł. XIX/XX w nr rej. A-280 z 29.08.1980
- Park w Zespole pałacowo-parkowym w Cisiu-Zagrudziu, nr rej. A-265 z 17.05.1980 i z 28.05.1997
- Zespół dworski w Gręzowie XIX/XX w. nr rej. A-422 z 17.06.1980 i z 17.04.1997

- Dworzec kolejowy Kolei Warszawsko–Terespolskiej w Kotuniu, ul. Siedlecka 13, 1866, nr rej. A–867 z 11.09.2009 r. wraz z budynkiem gospodarczym
- Młyn wodny drewniany w m. Kuźnica–Żdżar, pocz. XIX w., nr rej. 4/29 z 10.05.1954
- Starokatolicki Kościół Mariawitów w Żeliszewie Dużym, drewniany, pocz. XX w., nr rej. A–318 z 29.12.1983
- Kościół p.w. Świętej Trójcy wraz z dzwonnica w Żeliszewie Podkościelnym, 2 poł. XVIII/XIX w. nr rej. 597 z 04.04.1962 r.
- Park pałacowy w Żeliszewie Podkościelnym, 1786, XIX w., nr rej. 409 z 19.03.1962

2.4 Prognoza demograficzna

Na terenie wiejskiej Gminy Kotuń w 2014 r. zamieszkiwało, według danych GUS, 8 588 osób. W latach 2008-2014 odnotowano systematyczny wzrost liczby ludności Gminy, spowodowany w większości badanych lat dodatnim saldem migracji oraz dodatnim przyrostem naturalnym.

Tabela: Struktura demograficzna Gminy Kotuń w latach 2008-2014

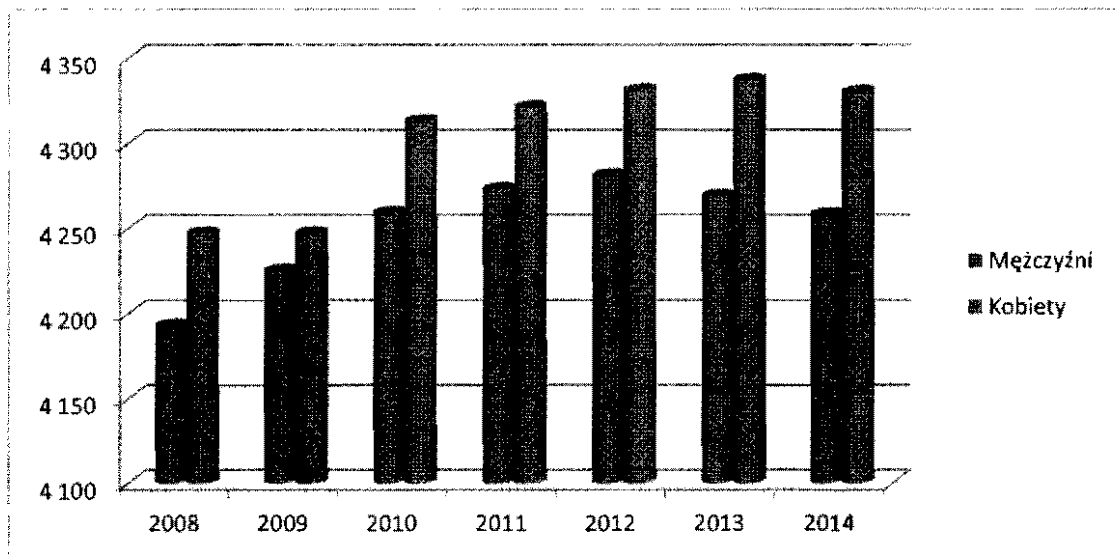

Wyszczególnienie	Rok						
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Ludność							
Ogółem	8 440	8 472	8 572	8 594	8 612	8 606	8 588
Mężczyźni	4 193	4 225	4 259	4 273	4 281	4 269	4 258
Kobiety	4 247	4 247	4 313	4 321	4 331	4 337	4 330
Wskaźnik obciążenia demograficznego							
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	65,9	64,6	62,7	61,9	62,2	61,8	61,4
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	77,6	79,7	77,8	79,7	83,3	84,3	83,4
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	28,8	28,7	27,5	27,5	28,3	28,3	27,6
Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem							
W wieku przedprodukcyjnym	22,4	21,8	21,7	21,3	20,9	20,7	21,8
W wieku produkcyjnym	60,3	60,7	61,4	61,8	61,6	61,8	63,2
W wieku poprodukcyjnym	17,4	17,4	16,9	17	17,4	17,5	15
Saldo migracji w ruchu wewnętrznym							
Ogółem	9	15	-27	11	1	-11	-39
Mężczyźni	3	23	-12	14	9	-12	-21
Kobiety	6	-8	-15	-3	-8	1	-18
Przyrost naturalny							
Ogółem	1	6	8	10	33	-9	-18
Mężczyźni	-2	3	-4	-1	6	-3	-11
Kobiety	3	3	12	11	27	-6	-7
Ludność wskaźniki modułu gminnego							
ludność na 1 km ²	56	56	57	57	57	57	57
kobiety na 100 mężczyzn	101	101	101	101	101	102	102
małżeństwa na 1000 ludności	8,5	7,4	5	5,7	5,3	6,2	5,82
urodzenia żywe na 1000 ludności	10,9	11,4	12,9	12,9	13,6	11,3	11,64

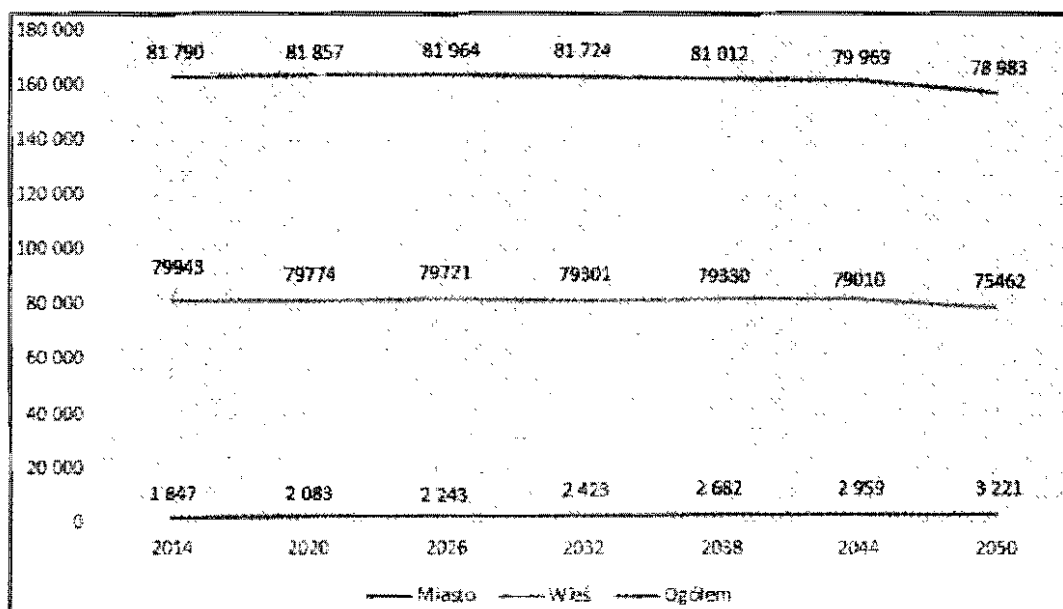
zgony na 1000 ludności	10,73	10,7	11,99	11,75	9,74	12,3	11,64
przyrost naturalny na 1000 ludności	0,1	0,7	0,9	1,2	3,8	-1	-2,09

Wykres ludności na terenie Gminy Kotuń w latach 2008 – 2014

Opracowana przez GUS prognoza rozwoju ludności ukazuje regularny spadek ludności na terenie powiatu siedleckiego do roku 2050.

Prognoza liczby ludności do 2050 r. na terenie powiatu siedleckiego

Źródło: Dane GUS

2.5 Środowisko naturalne

Rzeźba terenu

Zgodnie z regionalizacją fizycznogeograficzną Polski J. Kondrackiego, gmina Kotuń położona jest w obrębie podprowincji Niziny Środkowopolskie, makroregionu - Nizina Południowopodlaska. Zachodnia część gminy (dolina Kostrzynia i tereny przyległe) leży w obrębie mezoregionu Obniżenie Węgrowskie, a wschodnia – mezoregionu Wysoczyzna Siedlecka.

Gmina Kotuń położona jest w strefie wysoczyzny morenowej stadiału mazowiecko-podlaskiego zlodowacenia środkowopolskiego. Rzeźba terenu jest mało urozmaicona. W krajobrazie gminy Kotuń obserwujemy typowe elementy dla zdenudowanych obszarów wysoczyzn polodowcowych. W północnej i wschodniej części są to ostańce moren czołowych, na południu i zachodzie jest to rozległa, płaska dolina Kostrzynia.

Zróżnicowanie wysokości bezwzględnych terenu gminy zwiększa się ku północy. Dolina Kostrzynia w skrajnej południowej części znajduje się na wysokości 145 m npm (na południe od Żeliszewa Dużego) obniżając się do 133 m npm (najniżej położony punkt terenu gminy) w północnej części gminy w okolicach Jagodnego. Wzgórza ostańców moreny czołowej charakteryzują się wysokościami bezwzględnymi od 160 do 170 m npm, z tendencją wzrostową w kierunku północnym. Ich wysokości względne są niewielkie i wynoszą od 5 do 15 m. We wschodniej części gminy występują obszary zagłębień powytopiskowych na wysokościach 145-150 m npm. Najwyższy punkt na terenie gminy to wzgórze na północ od Gręzowa o wysokości 176 m npm.

Innymi elementami krajobrazu gminy Kotuń są nieliczne wydmy. Większą ich grupę obserwujemy pomiędzy Kotuniem i Trzemuszką. Również na wschód od miejscowości Łączka występuje pasmo kilku wydm. Inne pojedyncze wydmy spotyka się przy granicy gminy – na północy i na południu. Poza niewielkimi rozmiarami atrakcyjność krajobrazową wydm obniża fakt, że występują głównie w większych kompleksach leśnych.

Fot. 1. Wydma w okolicy Czarnowęża

Fot. 2. Dolina Kostrzynia w okolicy Jagodnego

Układ dolin rzecznych na terenie gminy Kotuń jest dobrze rozwinięty. Największa z nich - dolina Kostrzynia – przebiega południkowo przez całą zachodnią część gminy. Jej szerokość w obrębie obszaru gminy jest zmienna. Waha się od 0,5-1,5 km w części południowej, do 0,2-0,3 km w części północnej. W południowej części koryto rzeki zostało uregulowane natomiast na północy rzeka silnie meandruje pomiędzy wzgórzami morenowymi. Kolejną co do wielkości rzeką gminy Kotuń jest Świdnica – prawobrzeżny dopływ Kostrzynia. Dolina Świdnicy przebiega równoleżnikowo i przecina obszar gminy w jego części środkowej. Szerokość doliny Świdnicy jest zmienna, osiągając lokalnie (np. koło Wilczonka) do 1,5 km. Na terenie gminy występuje ponadto wiele obniżień wykorzystywanych przez mniejsze ciekły. Część zagłębień, przynajmniej czasowo nie posiadających odpływów, jest zabagniona.

Wody

Ukształtowanie terenu gminy Kotuń sprzyjało rozwinięciu się sieci hydrograficznej. Rozciągające się południkowo obniżenie terenu w zachodniej części gminy wykorzystywane jest przez wiele cieków do odprowadzania wody z wyżej położonych terenów wysoczyznowych. Głównym z nich jest rzeka Kostrzyń. Lewobrzeżne dopływy Kostrzynia odprowadzają wodę również spoza terenu gminy. Ze wschodniej części gminy wody spływają w kierunku zachodnim poprzez prawobrzeżne dopływy Kostrzynia. Teren gminy Kotuń należy do zlewni Liwca. Kostrzyń prowadzi wody bezpośrednio do Liwca, który jest lewobrzeżnym dopływem Bugu.

Kostrzyń jest największą rzeką przepływającą przez gminę Kotuń. Znaczny fragment górnego biegu Kostrzynia ma uregulowane koryto (do Oleksina). Część uregulowanego koryta Kostrzynia stanowi jednocześnie granicę gminy. Poniżej Oleksina rzeka zachowała swój naturalny charakter i silnie meandruje. Średni roczny przepływ Kostrzynia w przekroju Jagodne wynosi 2,77 m³/s.

Na terenie gminy Kotuń największym dopływem Kostrzynia jest Świdnica. Świdnica bierze swój początek na terenie sąsiedniej gminy Skórzec. Świdnica płynąc ze wschodu w kierunku zachodnim przyjmuje wody z uchodzących do niej wielu cieków i rowów melioracyjnych i w okolicach wsi Kępa uchodzi do Kostrzynia. Od strony

zachodniej do Kostrzyna uchodzą: Witówka (w rejonie Sosnowego), Kałuska (koło Oleksina) oraz Gawroniec, uchodzący w rejonie wsi Pieńki.

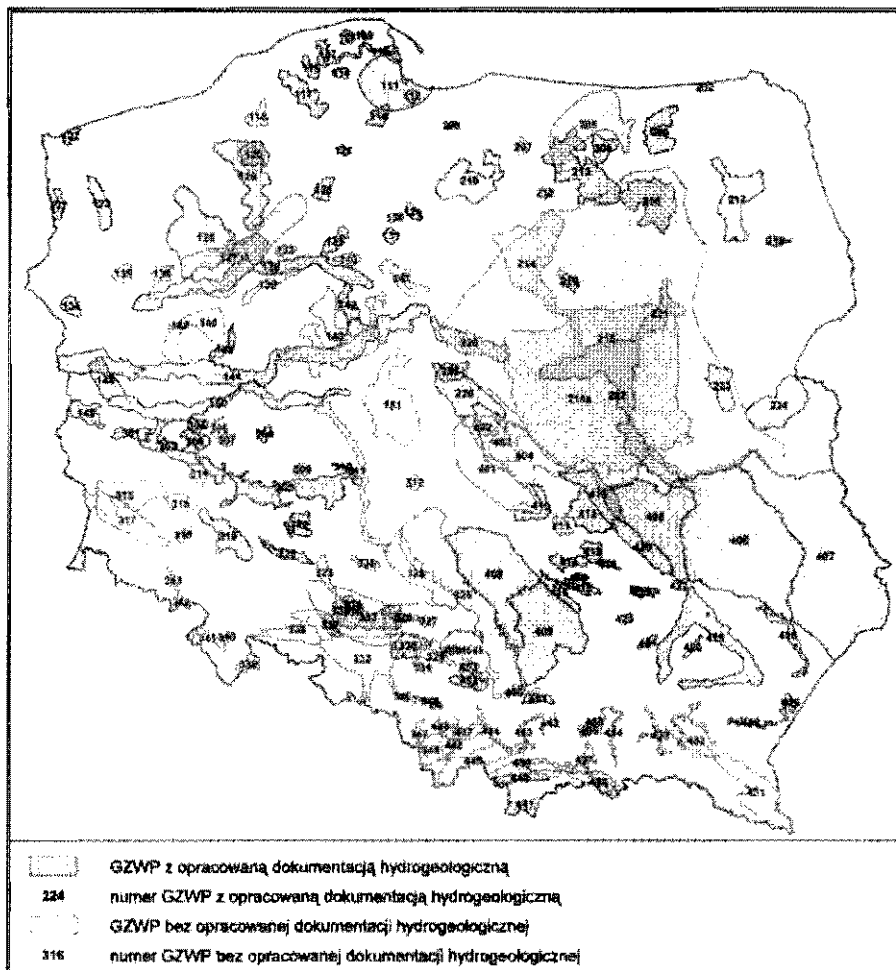

Na terenie gminy występują niewielkie zbiorniki wodne pochodzenia naturalnego. Są to starorzecza Kostrzyna występujące w rejonie Bojmia oraz małe oczka występujące w zagłębieniach bezodpływowych, wypełnione okresowo lub stałe wodą. Na terenie gminy Kotuń występują wypełnione wodą wyrobiska powstałe w wyniku eksploatacji torfu lub (rzadziej) kruszywa budowlanego. W niektórych z nich wykształciły się interesujące zbiorowiska roślinne i zespoły zwierzęce. Mniejsze lub większe stawy występują na terenie całej gminy, jednak większość z nich należy do 4 dużych kompleksów. Największy kompleks zajmuje powierzchnię 259 ha. Znajduje się on na gruntach wsi Broszków. Rozciąga się na południe od linii kolejowej, od miejscowości Kotuń na wschód do granicy gminy. Stawy są w większości silnie zarośnięte i wypłycone, a powierzchnia otwartego lustra wody nie przekracza 70 ha. Wschodnia część stawów objęta jest ochroną rezerwatową, natomiast zachodnia użytkowana jest gospodarczo. Koło miejscowości Cisie-Zagrudzie zlokalizowane są stawy tworzące jeden z większych kompleksów zajmujący powierzchnię 50 ha. Kompleks stawów w Ryczycy położony jest przy zachodniej granicy gminy. Zajmuje on powierzchnię 41 ha. Stawy te mają stosunkowo dużą powierzchnię lustra wody w stosunku do całkowitej powierzchni kompleksu. Ze względu na niewielki stopień zarośnięcia, lustro wody zajmuje 37 ha. Najmniejszy kompleks stawów położony jest na południe od Trzemuszki. Zajmuje on 26 ha powierzchni, z czego około 20 ha to

lustro wody. Cały obszar Gminy Kotuń położony jest w I regionie mazowieckim i w rejonie IA – mazowiecko - podlaskim. W regionie tym użytkowe poziomy wodonośne występują w utworach kredy, czwartorzędu i trzeciorzędu. Poziom trzeciorzędowy na tym terenie stanowi fragment jednego z głównych zbiorników wód podziemnych - GZWP nr 215A subniecka warszawska (skrajna część wschodnia). Wody występują na głębokości około 180 m.

Rysunek 3. Mapa głównych zbiorników wód podziemnych (wg stanu NAG na marzec 2012 r.)

Źródło: http://www.psh.gov.pl/bazy_danych_mapy_i_aplikacje/bazy_danych_mapy/gzwp.html

Z kolei wody wykorzystywane do powszechnego użytkowania, występują na różnych głębokościach, w utworach czwartorzędowych. Co jest uzależnione od ukształtowania terenu oraz od występowania i głębokości zalegania utworów nieprzepuszczalnych. Istniejące studnie kopane pobierają wodę z głębokości nie

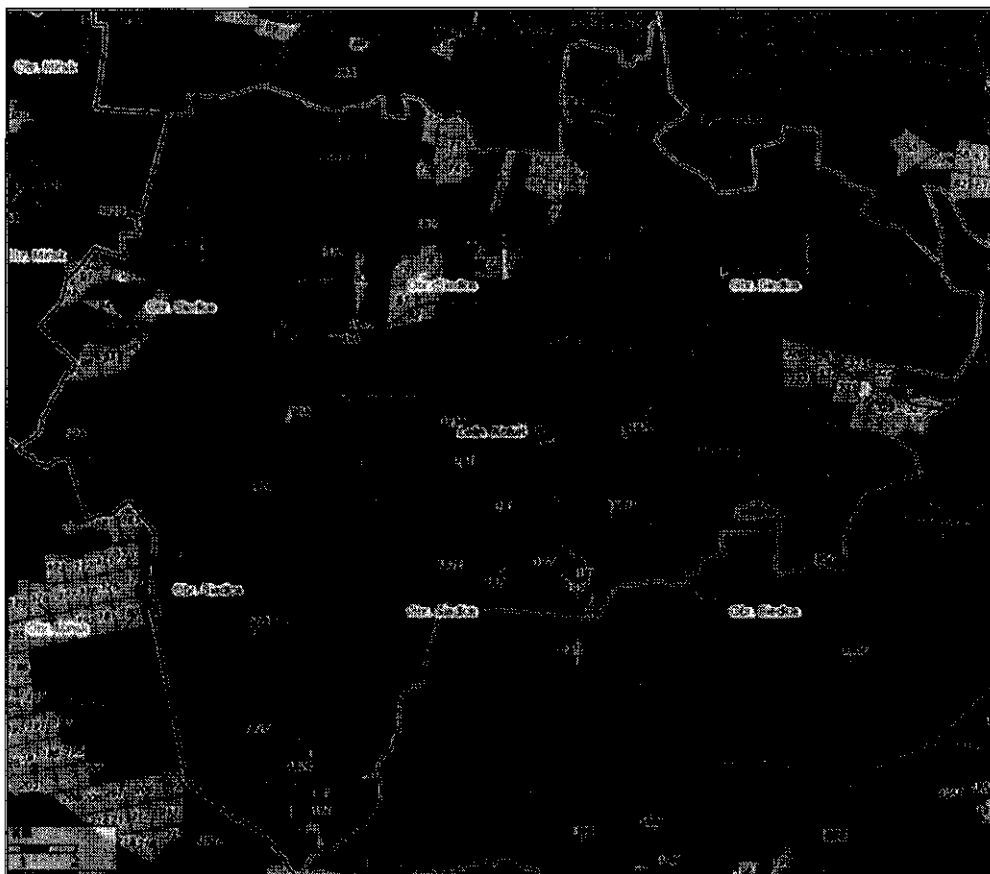

przekraczających 20 m. Również na obszarach wysoczyznowych, zwierciadło pierwszego poziomu wodonośnego występuje na różnych głębokościach. W północnej i południowo - wschodniej części Gminy poziom ten zalega płytko, na głębokości poniżej 3 m. Zwierciadło wód pierwszego poziomu wodonośnego na obszarach dolin, obniżen zagłębień bezodpływowych, występuje na głębokości zazwyczaj do 1 metra od powierzchni terenu. Jest on zasilany głównie przez opady atmosferyczne oraz zależy od stanu wód w ciekach. Należy zaznaczyć, że warunki geologiczne i fizjograficzne występujące na terenie Gminy Kotuń powodują, że wody pierwszego poziomu na większości obszaru Gminy są zanieczyszczone bakteriologicznie i chemicznie.

Lasy

Według danych GUS, na terenie Gminy Kotuń na koniec 2013 r. lasy i grunty leśne zajmowały powierzchnię 3 313,46 ha, z czego zdecydowaną większość stanowiły grunty leśne prywatne 2 336,00 ha (70,5%), natomiast lasy Skarbu Państwa obejmowały 977,46 ha (29,5%). Lasy Państwowe na terenie Gminy Kotuń znajdują się w zarządzie Nadleśnictwa Siedlce, które podlega Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Warszawie. Na terenie Gminy Kotuń, zostało ustanowione Leśnictwo Kotuń. Występowanie lasów oraz zasięg Leśnictwa Kotuń prezentuje rysunek poniżej.

Mapa lasów oraz granice leśnictwa Kotuń, znajdującego się w obrębie siedleckim

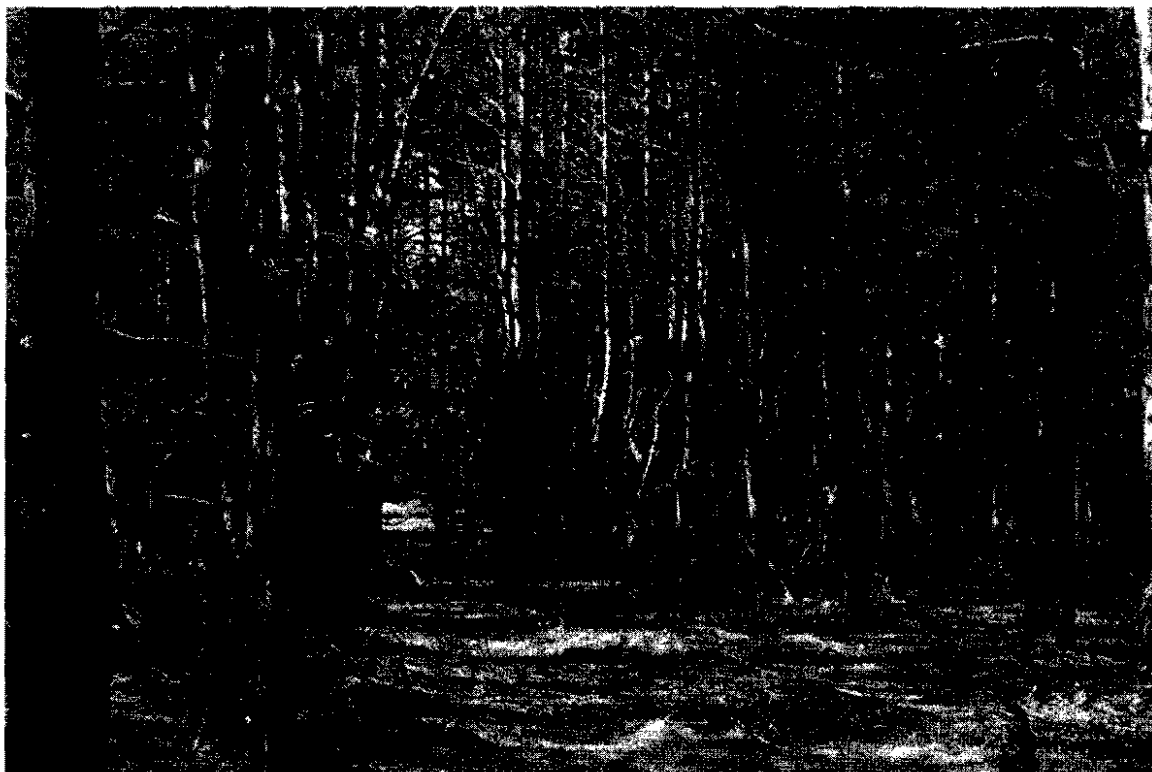
Źródło: <http://mapa.warszawa.lasy.gov.pl/>

Wg danych GUS lesistość Gminy wynosiła w 2013 r. 21,9% i była wyższa niż lesistość powiatu siedleckiego – 18,6%, jednak niższa niż lesistość w województwie mazowieckim – 23,0%. W lasach Gminy Kotuń najliczniejszą grupę stanowią lasy sosnowe – około 64,8%. Drugą grupę stanowią drzewostany olszowe, które dominują w rezerwatach - 19,7%. Powierzchnia drzewostanów brzoźowych wynosi około 10,5%, natomiast drzewostany dębowe przedstawiają 4,7% powierzchni lasów na terenie Gminy Kotuń. W drzewostanach domieszkowo występują ponadto takie gatunki jak: dąb, modrzew, brzoza, jesion, wiąz, lipa, grab, buk, klon, jawor. Z kolei w warstwie podszytu można spotkać: kruszyna, leszczynę, jarzębinę, jałowiec, bez czarny, czeremchę, głóg i inne.

W granicach gminy stwierdzono dotychczas występowanie 5 zespołów lasów liściastych, 6 zespołów borów sosnowych i mieszanych oraz 2 zespoły zarośli liściastych. W zbiorowiskach leśnych dominują głównie bory świeże *Leucobrio-*

Pinetum oraz bory nawiązujące do odmiany kontynentalnej *Peucedano-Pinetum*. Występują także bogate bory mieszane *Quercus roboris-Pinetum*. Lokalnie i zazwyczaj na niewielkich powierzchniach występuje bór bagienny *Vaccinio uliginosi-Pinetum*. Zwymienia i tereny piaszczyste o niskim poziomie wód gruntowych zajmuje ubogi i bardzo suchy bór chrobotkowy *Cladonio-Pinetum*. Lasy liściaste zajmują znacznie mniejszą powierzchnię. Na terenach podmokłych, zwłaszcza okresowo zalewanych, są to głównie olsy *Ribis nigri-Alnetum*. Największe płaty olsów występują w dolinach rzecznych, na zarastających stawach oraz obniżeniach terenu. Znacznie mniejsze powierzchnie zajmują: łęg jesionowo-olszowy *Fraxino-Alnetum*, grąd *Tilio cordatae-Carpinetum betuli* oraz dąbrowa świetlista *Potentillo albae-Quercetum*. Zbiorowiska te występują w rozproszeniu i na niewielkich powierzchniach.

Fot. Las w okolicy Kotunia

Zbiorowiska zaroślowe są reprezentowane głównie przez nadrzeczne zarośla wierzbowe *Salicetum triandro-viminalis*, zasiedlające doliny rzeczne i obrzeża stawów

2025. Fot. Jacek Krawiec

rybnych. Na suchych siedliskach wykształca się zespół z udziałem śliwy tarniny *Pruno-Crataegetum* występujący na poboczach dróg.

Stan lasów administrowanych przez Nadleśnictwo Siedlce jest pod względem przyrodniczym dobry, ale zajmują one na terenie gminy Kotuń niewielką powierzchnię. W ostatnich 10 latach zwiększyła się powierzchnia lasów o 40 ha, ale w większości są to grunty rozproszone, występujące w formie małych lub bardzo małych kompleksów, często izolowanych. Powierzchnia większych uroczysk w zasadzie nie uległa zmianie. Można zatem przyjąć, że powierzchnia kompleksów leśnych o dość dobrej kondycji przyrodniczej nie uległa istotnej zmianie i taki stan zachowa się w najbliższych co najmniej kilkunastu latach. Lasy prywatne występują zarówno w formie większych kompleksów, czasami łączących się z lasami państwowymi, jak też w formie wielu kompleksów małych i bardzo małych. Ich struktura przyrodnicza jest dużo gorsza w porównaniu z lasami państwowymi. Są to w większości lasy młode, przerzedzone, o małym udziale starodrzewi. W ostatnich latach ich powierzchnia nieco zwiększyła się z powodu zalesiania nieużytków i gruntów rolnych słabej bonitacji, a także spontanicznej sukcesji na gruntach odlogowanych. Nie należy oczekiwać wyraźnej poprawy walorów przyrodniczych lasów prywatnych, gdyż dojrzewające drzewostany będą eksploatowane na bieżąco.

Formy użytkowania terenu

Gmina Kotuń posiada typowo rolniczy charakter, o czym świadczy m. in. wysoki udział użytków rolnych w ogólnej powierzchni gruntów. Zajmują one 10 228 ha, co stanowi 68,0% całkowitej powierzchni Gminy. Z tej wielkości największy udział mają grunty orne (68%) oraz łąki (29,3%). Lasy i grunty leśne zajmują 2 975 ha, co stanowi 19,8% powierzchni Gminy, natomiast pozostałe grunty i nieużytki tworzą 12,2% całkowitej powierzchni Gminy Kotuń. Szczegółową strukturę użytkowania gruntów na terenie Gminy Kotuń prezentuje poniższa tabela.

Struktura użytkowania gruntów na terenie Gminy Kotuń

Powierzchnia użytków rolnych	Powierzchnia (ha)	Udział w ogólnej powierzchni (%)
ogółem	10 228	68,0%
grunty orne	6 241	61,0%

sady	67	0,7%
łąki	2 999	29,3%
pastwiska	921	9,0%
lasy i grunty leśne	2 975	19,8%
pozostałe grunty i nieużytki	1 840	12,2%
Razem	15 043	100,0%

Źródło: Dane GUS

Ochrona przyrody

Dla ochrony najcenniejszych zasobów przyrodniczych gminy Kotuń zostały ustanowione różne formy ochrony. Mnogość ich oraz bardzo duży obszar gminy, który pokrywają świadczy o bardzo dużej wartości przyrodniczej tutejszych terenów. Niektóre formy ochrony, takie jak rezerваты czy pomniki przyrody, są od dawna bardzo dobrze znane. Niektórych, takich jak obszary europejskiej sieci NATURA 2000, dopiero się uczymy. Postaramy się pokrótce przedstawić wszystkie te formy ochrony. Pokażemy ogromne bogactwo miejscowo występujących roślin i zwierząt oraz szanse, jakie stwarza współdziałanie na rzecz ich ochrony.

Obszary chronionego krajobrazu

Siedlecko – Węgrowski Obszary Chronionego Krajobrazu

Znajdujący się na terenie Gminy Kotuń, Siedlecko - Węgrowski Obszar Chronionego Krajobrazu został powołany Uchwałą Wojewódzkiej Rady Narodowej w Siedlcach Nr VII/32/77 z dnia 10 czerwca 1977 r., następnie znowelizowaną Uchwałą Wojewódzkiej Rady Narodowej w Siedlcach Nr XVII/99/86, oraz Rozporządzeniem Nr 31/98 Wojewody Siedleckiego z 10.06.1998 r. Celem powołania niniejszego obszaru była ochrona terenów o dużych walorach przyrodniczych i krajobrazowych. Obszar rozciąga się na Wysoczyźnie Siedleckiej między Siedlcami a Węgrowem na powierzchni około 35 800 ha. Obszar ten w całości znajduje się na terenie województwa mazowieckiego, w następujących gminach: miasto Siedlce, Siedlce, Mokobody, Kotuń, Skórzec, Suchożebry, Grębków, Wierzbno, Wiśniew. W obszarze tym leżą m.in. rezerваты przyrody „Gołobórz” i „Stawy Broszkowskie” oraz wiele pomników przyrody. Przez niemal cały obszar przepływa rzeka Liwiec. Krajobraz tego obszaru ma charakter typowo rolniczy.

Miński Obszar Chronionego Krajobrazu

Miński Obszar Chronionego Krajobrazu powołany został Uchwałą Wojewódzkiej Rady Narodowej w Siedlcach Nr VII/32/77 z dnia 10 czerwca 1977 r. nowelizowany Uchwałą Wojewódzkiej Rady Narodowej w Siedlcach Nr XVII/99/86, oraz Rozporządzeniem Nr 31/98 Wojewody Siedleckiego z 10.06.1998 r. Celem powołania powyższego obszaru była ochrona terenów o dużych walorach przyrodniczych i krajobrazowych. Miński Obszar Chronionego Krajobrazu leży na Wysoczyźnie Kałuszyńskiej. Obejmuje 29 300 ha powierzchni, na której znajdują się rezerwaty przyrody „Jedlina” i „Rudka Sanatoryjna” oraz 66 pomników przyrody. Krajobraz na terenie obszaru chronionego, ma charakter rolniczy i leśny. Omawiana forma ochrony przyrody w całości znajduje się na terenie województwa mazowieckiego, na obszarze następujących gmin: miasto Mińsk Mazowiecki, Mrozy, Mińsk Mazowiecki, Kałuszyn, Kotuń, Cegłów, Jakubów, Siennica, Dębe Wielkie.

Rezerwaty przyrody

Na terenie Gminy Kotuń występuje jeden rezerwat przyrody - „Stawy Broszkowskie”. Jest to rezerwat faunistyczny o powierzchni 268,13 ha, utworzony w 1984 roku w celu zachowania miejsc lęgowych wielu gatunków ptaków oraz ostoi ptaków przelotnych. Różnorodność biotopów sprawia, że obszar rezerwatu i jego najbliższe okolice stanowią znakomitą bazę żerową i lęgową dla wielu gatunków ptaków. Gatunki ptaków zamieszkujące obszar „Stawów Broszkowskich”, reprezentowane są przez gatunki związane z ekosystemami wodnymi oraz z ekosystemami łąkowymi i leśnymi. Na terenie rezerwatu stwierdzono występowanie około 100 gatunków ptaków lęgowych i przelotnych, w tym wiele chronionych i rzadkich. Jest to jedno z największych miejsc lęgowych w środkowowschodniej części Polski. Wśród roślinności rezerwatu stwierdzono wiele gatunków objętych ochroną oraz gatunków zagrożonych objętych regionalną Czerwoną listą. Rezerwat przyrody znajduje się na obszarze Siedlecko -Węgrowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu.

Obszary Natura 2000

Na terenie Gminy Kotuń występuje jeden obszar Natura 2000 Dolina Kostrzyna (Kod PLB140009) to obszar specjalnej ochrony ptaków o powierzchni 14 376,1 ha.

Ostoja obejmuje dolinę rzeki Kostrzyń oraz przyległe lasy łągowe i olsy porzeczkowe. Typowy dla tej ostoi jest krajobraz antropogeniczny ze stawami hodowlanymi. W ostoi występują też niewielkie fragmenty krajobrazu rolniczego z polami uprawnymi i łąkami położonymi w bezpośrednim sąsiedztwie rzeki. Lokalnie dobrze zachowane zostały również płyty torfowisk niskich. W ostoi stwierdzono występowanie 20 gatunków ptaków wymienionych w załączniku I Dyrektywy Ptasiej. 3 gatunki zostały zamieszczone na liście zagrożonych ptaków w Polskiej czerwonej księdze zwierząt. Występują tu m.in.: bąk, bielik, orlik krzykliwy, derkacz, rybitwa czarna i zielonka.

Pomniki przyrody

Zgodnie z art. 40 ust. 1 ww. ustawy „Pomnikami przyrody są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głązy narzutowe oraz jaskinie”.

Zestawienie pomników przyrody na terenie Gminy Kotuń

Lp.	Miejscowość Nadlesnictwo Leśnictwo, nr oddz.	Położenie	Gatunek drzewa	Liczba okazów	Obwód pnia na wys. 1,3 m	Wysokość w m
1	Żeliszew Duży	Park zabytkowy, teren prywatny, dz. 1730/2	jesion wyniosły	1	388	20
2	Żeliszew Duży	Park zabytkowy, teren prywatny	sosna wejmutka	1	311	35
3	Żeliszew Duży	Park zabytkowy, teren prywatny	jesion wyniosły	1	380	25
4	Żeliszew Duży	Park zabytkowy, teren prywatny, dz. 1730/2	jesion wyniosły	1	346	26
5	Sosnowe	Na pn-wsch. od wsi, teren prywatny, Jan Bolesław Wasiak, dz. 571	dąb szypułkowy	1	347	22
6	Wilczonek, N-ctwo Siedlce, oddz. Nr 82b	Przy drodze do Oleksina	sosna zwyczajna	1	212	26
7	Chlewiska	Park zabytkowy, Ośrodek Pracy Twórczej, dz. 339/3	dąb szypułkowy	1	362	21

8	Chlewiska	Park zabytkowy, Ośrodek Pracy Twórczej, dz. 339/3	brzoza czarna	6	115-222	15-24
9	Chlewiska	Park zabytkowy, Ośrodek Pracy Twórczej, dz. 339/3	buk pospolity	2	180	21-25
10	Chlewiska	Park zabytkowy, Ośrodek Pracy Twórczej, dz. 339/3	dąb czerwony	3	275, 280, 325	23-25
11	Cisie Zagrudzie	Park zabytkowy, teren szkoły podstaw., dz. 457/1	buk pospolity	1	180	21
12	Cisie Zagrudzie	Park zabytkowy, teren szkoły podstaw., dz. 457/1	dąb czerwony	1	325	25

2.6 Infrastruktura techniczna gminy

Wodociąg

Gmina Kotuń jest bardzo dobrze wyposażona w infrastrukturę wodociągową. Aktualnie siecią wodociągową objęty jest praktycznie cały obszar niniejszej jednostki samorządu terytorialnego. Poza zasięgiem, pozostaje jedynie wieś Tymianka, dla której zapotrzebowanie wody jest bardzo niewielkie. Należy jednak podkreślić, że wodociąg dla tego rejonu jest projektowany, a na terenie wsi pozostały jedynie nieliczne gospodarstwa oraz zabudowa letniskowa.

Wyposażenie Gminy Kotuń w infrastrukturę wodociągową w latach 2009-2014

Wyszczególnienie	Jedn. miary	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Stacje uzdatniania wody	szt.	1	1	1	1	1	1
Sieć wodociągowa	km	150,16	150,82	169,15	169,46	169,46	169,46
Przyłącza wodociągowe prowadzące do budynków/gospodarstw	szt.	1 910	1 951	2 150	2 181	2 203	2 230
Budynki mieszkalne podłączone do zbiorczej sieci wodociągowej	szt.	1 665	1 706	1 719	1 740	1 772	1 794
Sołectwa posiadające zbiorczą sieć wodociągową	szt.	27	27	31	31	31	31

Kanalizacja

Obecnie do sieci kanalizacji sanitarnej na terenie Gminy Kotuń podłączone są 704 budynki mieszkalne. W latach 2009-2014 długość sieci kanalizacji sanitarnej na terenie Gminy zwiększyła się o 10,6 km, co pozwoliło na zmniejszenie dysproporcji w wyposażeniu w sieć kanalizacji sanitarnej i wodociągowej na terenie Gminy.

Wyposażenie Gminy Kotuń w sieć kanalizacji sanitarnej w latach 2009-2014

Wyszczególnienie	Jedn. miary	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Zbiorcza sieć kanalizacji sanitarnej	km	14,80	14,80	14,80	14,80	25,40	25,40
Przyłącza kanalizacyjne prowadzące do budynków/gospodarstw	szt.	556	585	588	596	735	745
Oczyszczalnie ścieków	szt.	1	1	1	1	1	1
Indywidualne wiejskie oczyszczalnie ścieków	szt.	1	1	1	1	1	2
Budynki mieszkalne podłączone do zbiorczej sieci kanalizacyjnej	szt.	520	549	551	560	697	704
Sołectwa posiadające zbiorczą sieć kanalizacyjną	szt.	1	1	1	1	4	4

Na terenie Gminy Kotuń, w miejscowości gminnej, funkcjonuje komunalna oczyszczalnia ścieków, która posiada przepustowość Q śr $d = 480 \text{ m}^3/\text{dobę}$. Sieć kanalizacyjną posiada praktycznie cała miejscowość Kotuń oraz miejscowości Józefin, Wilczonek i zdecydowana większość miejscowości Polaki. W miarę rozbudowy sieci kanalizacyjnej w aglomeracji Kotuń o kolejne miejscowości tj. (Gręzów, Broszków, dokończenie Polaki) zajdzie konieczność rozbudowy oczyszczalni ścieków w celu zwiększenia jej przepustowości. Obecnie trwają prace projektowe rozbudowy sieci kanalizacyjnej oraz procedura związana z rozszerzeniem aglomeracji Kotuń.

Zaopatrzenie w gaz

Na terenie Gminy Kotuń gaz przewodowy nie jest dostępny, nie występuje tu także system dystrybucji gazu przewodowego. Obecnie przygotowana została koncepcja programowo -techniczna zaopatrzenia w gaz ziemny miejscowości Kotuń. Obejmuje ona rozwiązanie polegające na transportowaniu cysternami gazu ziemnego

w stanie ciekłym i rozprężaniu go w specjalistycznej instalacji. Pierwszy etap będzie polegał na budowie instalacji do rozprężania skroplonego metanu, składającej się ze zbiorników magazynowych ciekłego metanu i parownic atmosferycznych wraz z infrastrukturą towarzyszącą (tzn. stacją regulacyjną, kotłownią technologiczną nawianialnią kontaktową). Kolejny etap to budowa sieci gazowej rozdzielczej średniego ciśnienia wraz z przyłączami gazu na terenie miejscowości.

Zaopatrzenie w ciepło

Na terenie Gminy Kotuń nie funkcjonuje system ciepłowniczy. Gospodarka ciepła na omawianym obszarze ma zdecentralizowany charakter. Oparta jest bowiem o kotłownie lokalne oraz paleniska indywidualne nadal zasilanych głównie węglem, drewnem, olejem opałowym oraz gazem propan-butan.

Zaopatrzenie w energię elektryczną

Na terenie Gminy Kotuń zlokalizowano linię elektroenergetyczną wysokiego napięcia 110kV oraz linię elektroenergetyczną wysokiego napięcia 400kV. Gmina korzysta z dwu transformatorów 110/15 kV o mocach znamionowych po 10 MVA z maksymalnym szczytowym obciążeniem w wysokości 40% mocy znamionowej. Przesył energii elektrycznej liniami SN 15 kV dla Gminy Kotuń i gmin sąsiednich odbywa się przy pomocy siedmiu magistralnych linii napowietrznych. Ogólny stan infrastruktury elektrycznej na terenie Gminy Kotuń oceniany jest jako dobry.

Telekomunikacja

Wszystkie miejscowości są objęte telefonią stacjonarną lub komórkową. Są one obsługiwane przez abonamentowe, światłowodowe urządzenia dostępne SDA. Zainstalowany jest także system dostępu radiowego.

Elementy sieci telekomunikacyjnej na terenie gminy Kotuń to:

- 1) zakończenia sieci światłowodowej w czterech miejscowościach,
- 2) w sześciu miejscowościach węzły telekomunikacyjne,
- 3) w pięciu miejscowościach zlokalizowane są dostępne węzły telekomunikacyjne,
- 4) w zasięgu sieci kablowych lub terminali radiowych jest 21 miejscowości.

Drogi i komunikacja

Infrastruktura drogowa na terenie Gminy Kotuń obejmuje: drogę krajową, drogi powiatowe i drogi o charakterze lokalnym. Długość drogi krajowej na terenie gminy wynosi 16,28 km, dróg powiatowych liczy 58,40 km, natomiast długość dróg gminnych to 85,30 km. Należy podkreślić, że położenie Gminy Kotuń przy drodze krajowej nr 2, a także planowana budowa autostrady A2, zwiększa szanse na rozwój gospodarczy niniejszej jednostki samorządu terytorialnego. Bardzo ważną rolę na terenie Gminy Kotuń, odgrywa 17,7 km odcinek linii kolejowej E20 o znaczeniu międzynarodowym. Linia kolejowa E20 relacji Kunowice – Poznań – Warszawa – Terespol, stanowi drugą część Paneuropejskiego Korytarza Transportowego Zachód – Wschód, łączącego Berlin z Moskwą. Linia jest w całości 2-torowa i zelektryfikowana, a w dużej części przystosowana do prędkości 160 km/h. Przebiega przez teren pięciu województw: lubuskie, wielkopolskie, łódzkie, mazowieckie oraz lubelskie. Na terenie Gminy Kotuń zlokalizowano jej trzy przystanki: stacja kolejowa w Kotuniu oraz dwa przystanki w Koszewnicy i w Albinowie (Sosnowe). Transport publiczny na terenie Gminy jest dobrze rozwinięty. Gmina jest dobrze skomunikowana z pozostałymi częściami regionu, a dzięki międzynarodowej trasie drogowej i kolejowej, mieszkańcy Kotunia i okolic nie mają problemu z dostaniem się do najważniejszych miast na terenie Polski i Europy. Na obszarze niniejszej jednostki samorządu terytorialnego funkcjonuje transport publiczny w postaci połączeń autobusowych i kolejowych. Wzdłuż drogi krajowej nr 2, zlokalizowano około 10 przystanków autobusowych, dzięki czemu realizowane są połączenia regionalne i ponad regionalne. Mieszkańcy Gminy bez przeszkód mogą dostać się autobusami i busami do Warszawy, Mińska Mazowieckiego, Siedlec oraz Białej Podlaskiej. Dodatkowo z Siedlec do miejscowości Broszków dojeżdżają autobusy komunikacji miejskiej. Z terenu Gminy Kotuń prowadzone są również połączenia autobusowe międzygminne do Skórcza, Mokobód, Kałuszyna i Grębkowa. Transport autobusowy wewnątrz gminy komunikuje większość miejscowości na terenie gminy.

2.7 Rolnictwo

Na terenie Gminy Kotuń rolnictwo jest jedną z podstawowych form działalności gospodarczej i źródłem utrzymania dużej części mieszkańców obszarów wiejskich.

Obecność Polski w strukturach UE stwarza ogromne możliwości, bowiem jedną z fundamentalnych zasad Wspólnoty jest swoboda przepływu towarów (w tym m.in. produktów rolnych, przetworów itp.), z drugiej zaś strony wymusza zmiany mające na celu podniesienie konkurencyjności rodzimej produkcji. W przypadku zaś zmian niezbędne jest, aby uwzględniały one aspekty ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju. Na terenie Gminy głównymi kierunkami rolnictwa są: uprawa zbóż oraz ziemniaków. Jeśli chodzi o pogłowie zwierząt gospodarskich to w gminie dominuje hodowla bydła i drobiu.

Poniższa tabela prezentuje liczbę gospodarstw na terenie Gminy Kotuń wg ich powierzchni.

Wielkość gospodarstw na terenie Gminy Kotuń

Wielkość gospodarstw	ha	Liczba gospodarstw	Udział % (w liczbie gospodarstw)	Średnia powierzchnia 1 gospodarstwa rolnego
do 1 ha włącznie	280,17	444	23,4	0,63
1 ha – 5 ha	2 572,30	774	40,9	3,32
5 ha – 10 ha	3 685,67	425	22,4	8,67
10 ha – 15 ha	2 242,47	158	8,3	14,19
powyżej 15 ha	2 545,74	93	4,9	27,37
Razem	11 326,35	1 894	100,0	5,98

2.8 Rynek pracy

W ciągu ostatnich kilku lat przeobrazeniu uległa również struktura bezrobocia w Gminie Kotuń, co zostało zaprezentowane w tabeli 4. Największy wzrost liczby osób bezrobotnych odnotowano w latach 2008-2009 oraz w latach 2012-2013 (liczba osób bezrobotnych zwiększyła się odpowiednio o 86 osób (40,6%) oraz 50 osób (16,1%)), co było wynikiem światowego kryzysu gospodarczego. Na koniec 2014 r. na terenie Gminy zarejestrowane były 294 osoby bezrobotne, z czego 47,3% stanowiły kobiety a 52,7% mężczyźni. W porównaniu do roku bazowego liczba osób bezrobotnych wzrosła o 82 osób, czyli o 27,9%.

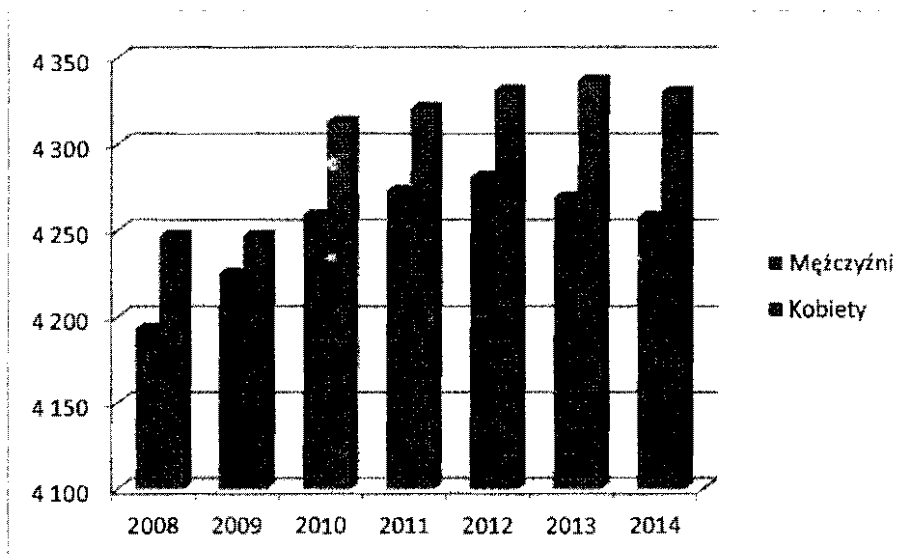
Strukturę bezrobocia na terenie Gminy Kotuń prezentuje poniższa tabela oraz wykres.

Struktura bezrobocia na terenie Gminy Kotuń w latach 2008-2014

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Bezrobotni zarejestrowani wg płci								
ogółem	osoba	212	298	298	270	310	363	294
mężczyźni	osoba	99	166	159	122	145	188	155
kobiety	osoba	113	132	139	148	165	175	139
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym								
ogółem	%	4,2	5,8	5,7	5,1	5,8	6,8	5,43
mężczyźni	%	3,6	5,9	5,6	4,3	5,1	6,6	6,17
kobiety	%	4,8	5,6	5,7	6	6,7	7,1	4,80

Źródło: Dane GUS

Struktura bezrobocia na terenie Gminy Kotuń w latach 2008 – 2014

Źródło: Dane GUS

Jak wynika z powyższych zestawień i analiz sytuacja na rynku pracy dla mieszkańców wiejskiej gminy Kotuń nie jest satysfakcjonująca z uwagi na ograniczoną liczbę miejsc pracy oraz problemy związane z niedostosowaniem poziomu i rodzaju kształcenia z wymaganiami rynku pracy. Innym problemem jest praca dużej grupy

mieszkańców „na czarno”, niedostrzeganie potrzeby zabezpieczenia emerytalno – rentowego w przyszłości oraz obawa przed utratą świadczeń socjalnych. Trudną sytuację znacznie ratuje korzystne położenie gminy na szlaku kolejowym, dając możliwość szybkiego dojazdu do pracy do Warszawy i jej okolic, gdzie rynek generuje znacznie więcej ofert zatrudnienia lub dorobienia w ramach pracy dorywczej.

Na terenie Gminy Kotuń na koniec 2011 działalność na podstawie wpisu do ewidencji działalność gospodarczą prowadziło 417 podmiotów gospodarczych. Natomiast w roku 2012 działalność gospodarczą na podstawie wpisu do rejestru REGON prowadziły 450 podmioty gospodarcze. Widoczna jest nieznaczna tendencja wzrostowa, gdyż w kolejnym roku - 2013 było już zarejestrowanych 461 podmiotów gospodarczych.

Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON :

	2011	2012	2013	2014
Ogółem	417	450	461	372
Sektor publiczny	21	21	21	21
Sektor prywatny	396	429	440	351

Na terenie Gminy Kotuń dominującymi branżami gospodarki jest handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych i budownictwo. Wg podziału na sektory własnościowe na terenie Gminy Kotuń dominują podmioty gospodarcze funkcjonujące w sektorze prywatnym, ponadto sektor prywatny wykazuje kierunek wzrostowy.

2.9 Edukacja

Bazę oświatową gminy Kotuń tworzy dobrze zorganizowana sieć placówek publicznych w pełni zaspokajająca potrzeby edukacyjne dzieci i młodzieży z terenu gminy Mrozy. Wspomagają ją placówki niepubliczne, zwłaszcza w zakresie edukacji przedszkolnej.

Na terenie Gminy Kotuń funkcjonuje 6 placówek szkolnych;

1. Zespół Oświatowy w Kotuniu w skład którego wchodzi:

- Szkoła Podstawowa
 - Publiczne przedszkole
2. Zespół Szkół w Bojmiu w skład którego wchodzi:
- Publiczne gimnazjum
 - Szkoła podstawowa
 - Publiczne przedszkole
3. Zespół Szkół w Żeliszewie Podkościelnym w skład którego wchodzi:
- Szkoła podstawowa
 - Publiczne gimnazjum
4. Publiczne Gimnazjum w Kotuniu
5. Szkoła Podstawowa w Koszewnicy
6. Szkoła Podstawowa w Cisiu- Zagrudziu

Dodatkowo w październiku 2015r uruchomione zostało Niepubliczne przedszkole w Kotuniu.

Ilość dzieci uczęszczających do przedszkoli i szkół publicznych na terenie Gminy Kotuń

Lp.	Gmina Kotuń	Liczba uczniów					Liczba oddziałów				
		2013 2014	2012 2013	2011 2012	2010 2011	2008 2009	2013 2014	2012 2013	2011 2012	2010 2011	2008 2009
1	Przedszkole	61	61	52	60	61	3	3	3	3	3
2	Klasa „0”	147	112	134	103	107	8	8	7	8	8
3	Szkoła Podstawowa	581	610	614	622	638	36	43	43	42	42
4	Gimnazjum	270	300	319	337	340	15	15	16	16	16
Razem			1083	1119	1122	1146		69	69	69	69

Zapotrzebowanie na przedszkola jest duże. Nie wszystkie dzieci z naszego terenu mogą korzystać z przedszkoli w związku z ograniczeniem ilości miejsc jakie placówki mogą zapewnić.

Analizując ilość dzieci w poszczególnych latach widać wyraźnie że liczba dzieci maleje w związku z tym Rada Gminy w Kotuniu podjęła uchwały w sprawie likwidacji szkół

podstawowych w Koszewnicy oraz Cisiu –Zagrudziu. Koszty utrzymania tych szkół są bardzo wysokie a ilość dzieci bardzo mała w związku z czym zostaną zlikwidowane. Placówki zostaną kompleksowo przebudowane na potrzeby funkcjonowania w nich oddziałów przedszkolnych. Działania w tym zakresie w pełni zaspokoją potrzeby edukacyjne gminy Kotuń.

2.10 Kultura

Głównym ośrodkiem kultury na terenie gminy Kotuń jest Dom Pracy Twórczej „Reymontówka” w Chlewiskach. Działalność jego wykracza daleko poza gminę, w małym stopniu dotyczy mieszkańców gminy. Są tutaj organizowane Międzynarodowe Warsztaty Teatralne, warsztaty artystyczno–językowe, warsztaty taneczne, plener malarski. Dość prężnie działają biblioteki publiczne w Bojmiu i Kotuniu. Duże zainteresowanie budzi Muzeum Pożarnictwa w Kotuniu.

Gmina Kotuń należy do nielicznych gmin w województwie mazowieckim, w których nie ma domu kultury. Uruchomienie takiego obiektu w Kotuniu spowodowałoby wykształcenie centrum w miejscowości gminnej. Jednak na uwagę zasługuje działalność organizacji pozarządowych na rzecz kultury. Do najważniejszych z nich należą Stowarzyszenie Rozwoju Żeliszewa „Żeliszewiaci”, Stowarzyszenie „Boska Wioska” w Wilczonku, „Stowarzyszenie Przyjaciół Szkoły w Cisiu Zagrudziu”, Stowarzyszenie „Nasz Kotuń” w Kotuniu, „Stowarzyszenie Nasze marzenia” w Żeliszewie Podkościelnym, Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Broszków i Gręzów, Ochotnicza Straż Pożarna w Kotuniu, Ochotnicza Straż Pożarna w Broszkowie, Ochotnicza Straż Pożarna w Żeliszewie, Ochotnicza Straż Pożarna w Nowej Dąbrówce, Ochotnicza Straż Pożarna w Sosnowem, Ochotnicza Straż Pożarna w Polakach.

Dotychczasowa działalność zarówno jednostek gminnych jak i organizacji pozarządowych pokazała z jednej strony ogromny potencjał w zakresie pobudzania aktywności kulturalnej a z drugiej bardzo dużą potrzebę takiej aktywności w lokalnym społeczeństwie.

2.11 Sport i rekreacja

Gmina Kotuń posiada nowoczesną i dobrze wyposażoną bazę sportową, którą tworzą: trawiaste boiska do gry w piłkę nożną (Kotuń, Wilczonek, Żeliszew Podkościelny), wielofunkcyjna hala sportowa w Kotuniu (sala gimnastyczna z boiskami, sale ćwiczeń, pokoje rekreacyjne, zaplecze higieniczno-sanitarne, zaplecze gastronomiczne oraz widownia), boisko z nawierzchnią syntetyczną oraz bieżnię przy Publicznym Gimnazjum w Kotuniu, oraz dwie mniejsze sale gimnastyczne w Bojmiu i Żeliszewie Podkościelnym.

Na terenie gminy Kotuń zostały urządzone ogólnodostępne place zabaw dla dzieci, z których chętnie korzystają najmłodszy. Aktualnie place zabaw zlokalizowane są w Kotuniu (2 obiekty), w Cisiu Zagrudziu, Pierogu, Koszewnicy, Żeliszewie Podkościelnym, Bojmiu.

Obecnie, oprócz działalności podejmowanej przez szkoły, upowszechnianiem kultury fizycznej w gminie Kotuń zajmują się specjalnie do tego celu powołane organizacje. Sport jest bardzo rozpowszechniony na terenie gminy Kotuń. Działają na jej terenie Ludowe Zespoły Sportowe, 3 Uczniowskie Kluby Sportowe, 1 IV – ligowa drużyna Tenisa Stołowego. Kluby Sportowe: LZS „Torpeda”, LZS „Iskra” w Kotuniu, ULKS „Jastrząb” i LZS „Żeliszew” w Żeliszewie, LZS „Huragan” w Wilczonku, LZS „Jupiter” w Koszewnicy, LZS „Sokół” w Sionnej, LZS w Polakach, Sosnowem, Mingosach, Broszkowie i Gręzowie oraz ULKS „Ikar” w Żeliszewie i „Żak Iskra” w Kotuniu, które zrzeszają okoliczną młodzież i propagują atrakcyjne spędzanie wolnego czasu oraz zdrowy tryb życia.

2.12 Turystyka

Na terenie gminy Kotuń znajduje się kilka miejsc i obiektów wartościowych pod względem turystyczno – rekreacyjnym. W gminie Kotuń znajdują się dwa gospodarstwa agroturystyczne zajmujące się hodowlą koni. W miejscowości Chlewiska usytuowany jest Dom Pracy Twórczej „Reymontówka”, który oferuje gościom 40 miejsc noclegowych, stylowo wyposażony apartament, salę konferencyjną i bibliotekę, stołówkę z tradycyjną podlaską kuchnią, korty tenisowe i basen dla dzieci.

W „Reymontówce” organizowane są: plenery i warsztaty artystyczne, narady, szkolenia, konferencje, wczasy, kolonie, pobyty jedno- i kilkudniowe, przejażdżki konno i bryczkami.

W miejscowości Polaki znajduje się Galeria Rzeźby Artysty Amatora W. Lorentowicza, która zaprasza gości codziennie od 8 do 20.

Innymi miejscami wartościowymi pod względem turystycznym są: Kościół pw. Św. Trójcy w Żeliszewie Podkościelnym, Zespół pałacowo – parkowy w Żeliszewie Podkościelnym, Starokatolicki Kościół Mariawitów w Żeliszewie Dużym, Dworek w Cisiu – Zagrudziu, Zespół dworski w Grężowie, Muzeum Pożarnictwa w Kotuniu, Rezerwat ornitologiczny „Stawy Broszkowskie”, Dworek Aleksandrówka w Żdźzarze, Gospodarstwo Ireneusza Kozłowskiego w Jagodnem, Centrum Kultury Kresowej - East European Heritage Centre w Grężowie.

3. STRATEGIA GMINY KOTUŃ

3.1 Założenia

Założenia do planu strategicznego stanowią warunki brzegowe niezbędne do prawidłowego sformułowania planu i są określane na początku opracowywania planu strategicznego. Strategia Gminy Kotuń opierać się będzie na szeregu konkretnych celów, których osiągnięcie będzie prowadziło do wymaganego efektu. Cele te łącznie będą składać się na uzupełniający się plan rozwoju Gminy. Jasne cele, które są efektem pracy wielu zaangażowanych ludzi pozwalają na jak najdoskonalszą realizację założeń.

Każda z gmin jest inna. Strategia, z uwagi na swoją specyfikę, przygotowywana jest ze szczególną starannością, uwypuklając największe regionalne wartości wyróżniające daną gminę spośród innych. Powinna być podstawą decyzyjną do opracowywania lub aktualizacji planów rozwoju usług komunalnych, społecznych i administracyjnych, polityk i programów społecznych oraz przedsięwzięć infrastrukturalnych.

Tworząc zamierzenia strategii kierowano się następującymi przesłankami:

- władze lokalne chcą pełnić rolę aktywnego inspiratora i koordynatora działań w gminie,
- współpraca różnych środowisk lokalnych może przynieść wiele dodatkowych korzyści niemożliwych do osiągnięcia indywidualnie,
- gmina chce być otwarta na kontakty zewnętrzne widząc w nich źródło rozwoju i innowacji,
- poprawa jakości życia mieszkańców całej gminy związana jest z poprawą sytuacji gospodarczej.

3.2 Diagnoza badania opinii społecznej dotyczącej kierunków rozwoju, potrzeb społecznych i warunków życia w gminie Kotuń

W ramach prac poprzedzających opracowanie Strategii Rozwoju Gminy Kotuń została przeprowadzona ankieta wśród zainteresowanych mieszkańców gminy Kotuń i osób z nią związanych. Łącznie zabrano 65 ankiet. Respondenci odpowiadali na pytania dotyczące oceny stanu rozwoju infrastruktury technicznej i społecznej,

wskazywali słabe i mocne strony gminy, określali najpilniejsze potrzeby i problemy rozwojowe.

Dzięki przeprowadzonej ankiecie uzyskano bardzo wiele wartościowych informacji i wniosków. Ułożyły się one w pewien wyraźny obraz potrzeb mieszkańców i zostały wykorzystane w przygotowanych w niniejszej Strategii Celach Strategicznych, Programach i Działaniach, tworzących razem Plan Zadań Inwestycyjnych. Należy zauważyć, że Strategia ze swej istoty jest dokumentem o dużej skali ogólności, dlatego prezentuje złożone wnioski bez bardzo szczegółowego umiejscowienia. Ponadto należy zaznaczyć, że część wniosków wybiegała poza bezpośrednie możliwości działania samorządu gminnego. Natomiast są cenną informacją dla władz Gminy pozwalającą prowadzić działania wspierające potrzeby mieszkańców.

ANKIETA

I. Diagnoza uwarunkowań rozwojowych

1. Co Pani/Pana zdaniem jest najważniejsze dla społecznego i gospodarczego rozwoju Gminy (proszę wskazać nie więcej niż 3 czynniki kluczowe dla rozwoju Gminy):

- rozwój produkcji i przetwórstwa rolnego
- rozwój produkcji pozarolniczej
- rozwój handlu
- rozwój usług komercyjnych
- rozwój turystyki i przedsięwzięć rekreacyjnych
- rozwój usług społecznych
- rozwój zorganizowanej działalności kulturalnej
- posiadanie terenów inwestycyjnych
- posiadanie terenów przeznaczonych na budownictwo mieszkaniowe
- promocja gminy
- estetyka gminy
- środowisko
- inne (jakie?)

2. Co jest największą szansą dla rozwoju Gminy?

.....

3. Co jest największą mocną stroną Gminy?

.....

4. Co jest największym zagrożeniem dla rozwoju Gminy?

.....

5. Z czym powinna się kojarzyć gmina w skali lokalnej i ponadlokalnej?

.....

6. Czy uważa Pani/Pan, że młode pokolenie powinno wiązać swoją przyszłość z gminą?

tak

nie

nie wiem

7. Czy planuje Pani/Pan mieszkać w gminie w ciągu następnych 7 lat?

tak

nie

nie wiem

II. Diagnoza stanu obecnego

8. Co Pani/Pana zdaniem wpływa pozytywnie na jakość życia w Gminie?

.....

9. Co wpływa negatywnie na jakość życia w Gminie?

.....

10. Co należy zmienić/poprawić w Gminie w pierwszej kolejności?

.....

11. Jak ocenia Pani/Pan poszczególne dziedziny życia w Gminie (w skali od 1 – najgorzej, do 5 - najlepiej, 0 - nie mam zdania)

1. Możliwość znalezienia zatrudnienia

2. Warunki do prowadzenia działalności gospodarczej
(handel i usługi, produkcja)

3. Warunki mieszkaniowe

4. Bezpieczeństwo mieszkańców

5. Udział mieszkańców w życiu publicznym

6. Funkcjonowanie infrastruktury (wodociąg, kanalizacja)

7. Czystość i porządek w gminie, w tym gospodarka odpadami

- 8. Stan dróg i chodników
- 9. Dostępność i jakość działania pomocy społecznej
- 10. Dostępność i jakość działania przedszkoli
- 11. Poziom kształcenia w szkołach podstawowych
- 12. Poziom kształcenia w gimnazjach
- 13. Oferta kulturalna w gminie
- 14. Działanie podstawowej opieki zdrowotnej
- 15. Stan środowiska naturalnego
- 16. Atrakcje turystyczne/obsługa turystów
- 17. Warunki dla rekreacji i uprawiania sportów amatorskich
- 18. Ilość i jakość placówek handlowych
- 19. Dostęp do internetu

12. Jak ocenia Pani/Pan sytuację społeczno-gospodarczą Gminy?

- bardzo dobra dobra zadowolająca zła bardzo zła nie mam zdania

13. Jak zmieniła się sytuacja materialna Pani/Pana rodziny w ciągu ostatnich 2 lat?

- zdecydowanie się poprawiła nieco poprawiła się nie zmieniła się
 nieco pogorszyła się zdecydowanie pogorszyła się

14. Czy jako mieszkaniec Gminy czuje się Pani/Pan w niej bezpiecznie?

- zdecydowanie tak raczej tak raczej nie zdecydowanie nie nie mam zdania

15. Czy jakość obsługi klientów w Urzędzie Gminnym jest:

- bardzo dobra dobra przeciętna zła bardzo zła nie mam zdania

16. Jak ocenia Pani/Pan swoje warunki mieszkaniowe:

- bardzo dobre dobre zadowalające złe bardzo złe

17. Co dla Pani/Pana ma największe znaczenie w życiu (proszę wskazać nie więcej niż 3 najważniejsze sprawy):

- możliwość zatrudnienia i zarobkowania
- pewność zatrudnienia
- możliwość prowadzenia własnej działalności gospodarczej
- możliwość prowadzenia własnej działalności społecznej
- posiadanie własnego domu/mieszkania
- wykształcenie / podnoszenie kwalifikacji
- rosnąca pozycja społeczna (osobista, rodziny)
- zamieszkanie w bezpiecznej, zdrowej okolicy
- dobre wykształcenie dzieci
- zamożność
- zdrowie
- praca blisko miejsca zamieszkania
- inne (jakie)

18. Czy odczuwa Pani/Pan potrzebę posiadania większej ilości informacji na temat zagadnień związanych z funkcjonowaniem i rozwojem Gminy?

- zdecydowanie tak raczej tak raczej nie zdecydowanie nie nie mam zdania

19. Czy uważa Pani/Pan, że gmina wystarczająco dużo współpracuje z innymi samorządami (sąsiednie gminy, powiat)?

- tak nie nie wiem
-

Na koniec ankiety prosimy o podanie kilku podstawowych informacji o Pani/Panu. Przypominamy, że ankieta jest ANONIMOWA – podane informacje zostaną wykorzystane jedynie w zbiorczych zestawieniach.

Płeć:	☐ Mężczyzna	☐ Kobieta					
Wykształceni:	☐ podstawowe	☐ gimnazjalne	☐ pomaturalne / policealne	☐ - wyższe			
	☐ zawodowe	☐ średnie	☐ niepełne wyższe				
Wiek:	☐ poniżej 18	☐ 18-25	☐ 26-35	☐ 36-45	☐ 46-55	☐ 56-65	☐ powyżej 65

Status na rynku pracy:

pracujący bezrobotny uczący się emeryt/rencista inne

Dziękuję za wypełnienie ankiety

ANKIETY

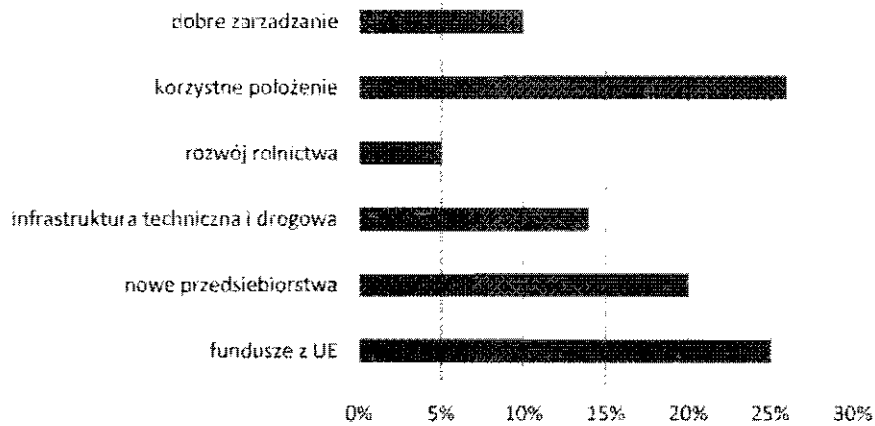
Raport z badania ankietowego – diagnozy potrzeb i oczekiwań społecznych

Pytanie 1

Co Pani/Pana zdaniem jest najważniejsze dla społecznego i gospodarczego rozwoju Gminy?

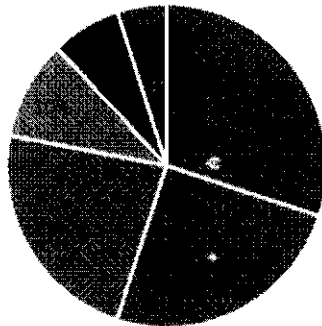
Szansa rozwoju Gminy Kotuń

Pytanie 2

Co jest najważniejszą szansą dla rozwoju Gminy?

Kluczowe czynniki dla rozwoju Gminy Kotuń

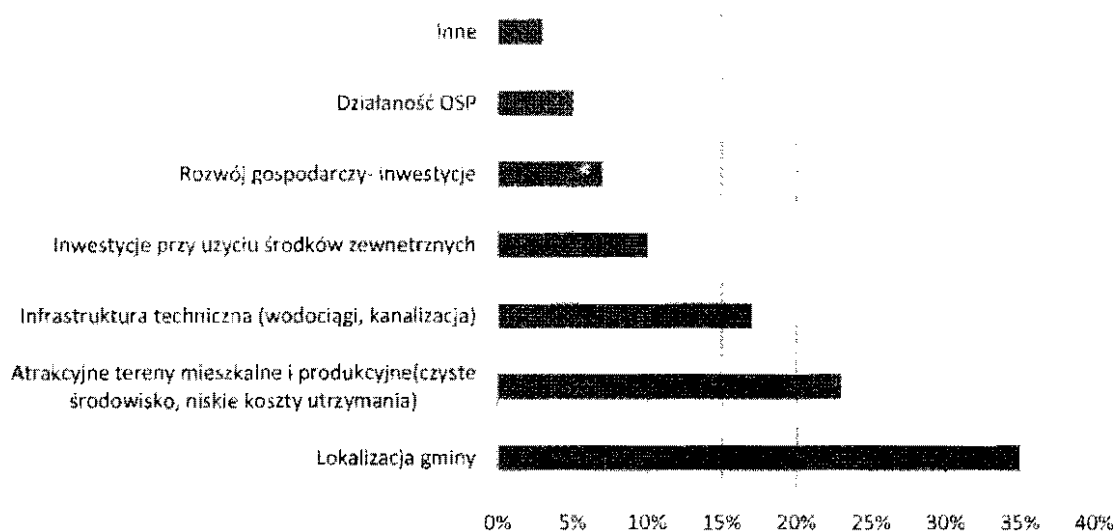
- posiadanie terenów przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe
- rozwój produkcji rolnej
- posiadanie terenów inwestycyjnych
- środowisko
- rozwój działalności kulturalnej
- estetyka gminy

Pytanie 3

Co jest największą mocną stroną Gminy?

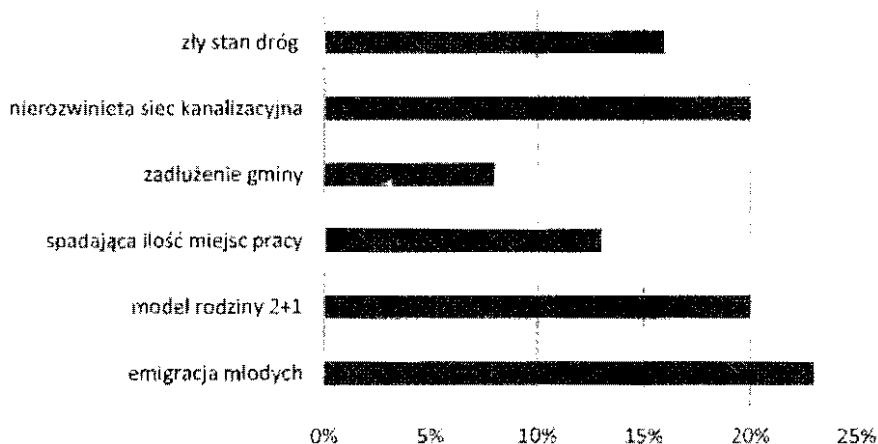
Najsilniejsze mocne strony Gminy Kotuń

Pytanie 4

Co jest największym zagrożeniem dla rozwoju Gminy?

Największe zagrożenia dla Rozwoju Gminy Kotuń

Pytanie 5

Z czym powinna się kojarzyć gmina w skali lokalnej i ponadlokalnej?

Odpowiedzi na to pytanie było naprawdę bardzo dużo jednak wśród najczęściej wymienianych, bo w około 60% mieszkańcy wymienili wizerunek Gminy, czyste środowisko, bezpieczeństwo mieszkańców, otwartość na potrzeby mieszkańców,

rozwój Gminy poprzez innowacje. Następnie około 20% wskazało atrakcyjne tereny pod budownictwo mieszkaniowe, przedsiębiorczość Gminy, gospodarność, wychodzenie naprzeciw oczekiwaniom mieszkańców. Również około 20% ankiet wskazało na dobrą organizację, uczciwość i przejrzystość, kulturę oraz dobrego zarządcę.

Pytanie 6

Czy uważa Pani /Pan, że młode pokolenie powinno wiązać swoją przyszłość z gminą?

ODPOWIEDŹ	PROCENT WSZYSTKICH ODPOWIEDZI
TAK	95%
NIE	3%
NIE WIEM	2%

Pytanie 7

Czy planuje Pani/Pan mieszkać w gminie w ciągu następnych 7 lat?

Wśród ankiet, które wpłynęły do urzędu 98% ankietowanych nie planuje zmieniać miejsca zamieszkania. Po jednym punkcie procentowym wskazano odpowiedzi negatywnych jak również niezdecydowanych.

Pytanie 8

Co Pani/Pana zdaniem wpływa pozytywnie na jakość życia w Gminie?

L.p.	Pozytywy	% odpowiedzi
1	Infrastruktura techniczna (wodociągi, kanalizacja)	50%
2	Dostęp do instytucji użytku publicznego	10%
3	Możliwość dostępu do internetu	4%
4	Stan środowiska naturalnego na terenie gminy	8%
5	Stan infrastruktury sportowej	10%
6	Działalność OSP	3%
7	Działalność świetlic i stowarzyszeń	2%
8	Otoczenie i bliskość do ośrodków miejskich	5%

9	Atrakcyjność inwestycyjna obszaru gminy	8%
---	---	----

Pytanie 9**Co wpływa negatywnie na jakość życia w Gminie?**

L.p.	Negatywy	% odpowiedzi
1	Stan niektórych dróg poboczny brak chodników	34%
2	Odpady w lasach i przy drogach	10%
3	Oświetlenie uliczne	8%
4	Brak przedszkoli	20%
5	Mała ilość miejsc pracy	5%
6	Brak kanalizacji	16%
7	Mała ilość wydarzeń kulturalnych	2%
8	Słabe wyposażenie przestrzeni publicznej (w kosze, ławki, małą architekturę itp)	5%

Pytanie 10**Co należy zmienić/poprawić w Gminie w pierwszej kolejności?**

- Budowa dróg i infrastruktury drogowej
- Budowa kanalizacji sanitarnej
- Remont placówek oświatowych
- Poprawa oferty edukacyjnej dla dzieci i młodzieży
- Poprawa bezpieczeństwa publicznego
- Zwiększenie ilości i doposażenie terenów rekreacyjnych
- Zwiększenie ilości oferowanych zajęć kulturalnych i sportowych w czasie wolnym dla dzieci
- Zwiększenie ilości oferowanych zajęć kulturalnych i sportowych dla dorosłych
- Budowa ścieżek rowerowych
- Promocja gminy jako interesującego miejsca dla prowadzenia działalności gospodarczej
- Promocja gminy jako interesującego miejsca dla turystów
- Remont zabytków
- Zwiększanie możliwości kształcenia się dla osób dorosłych

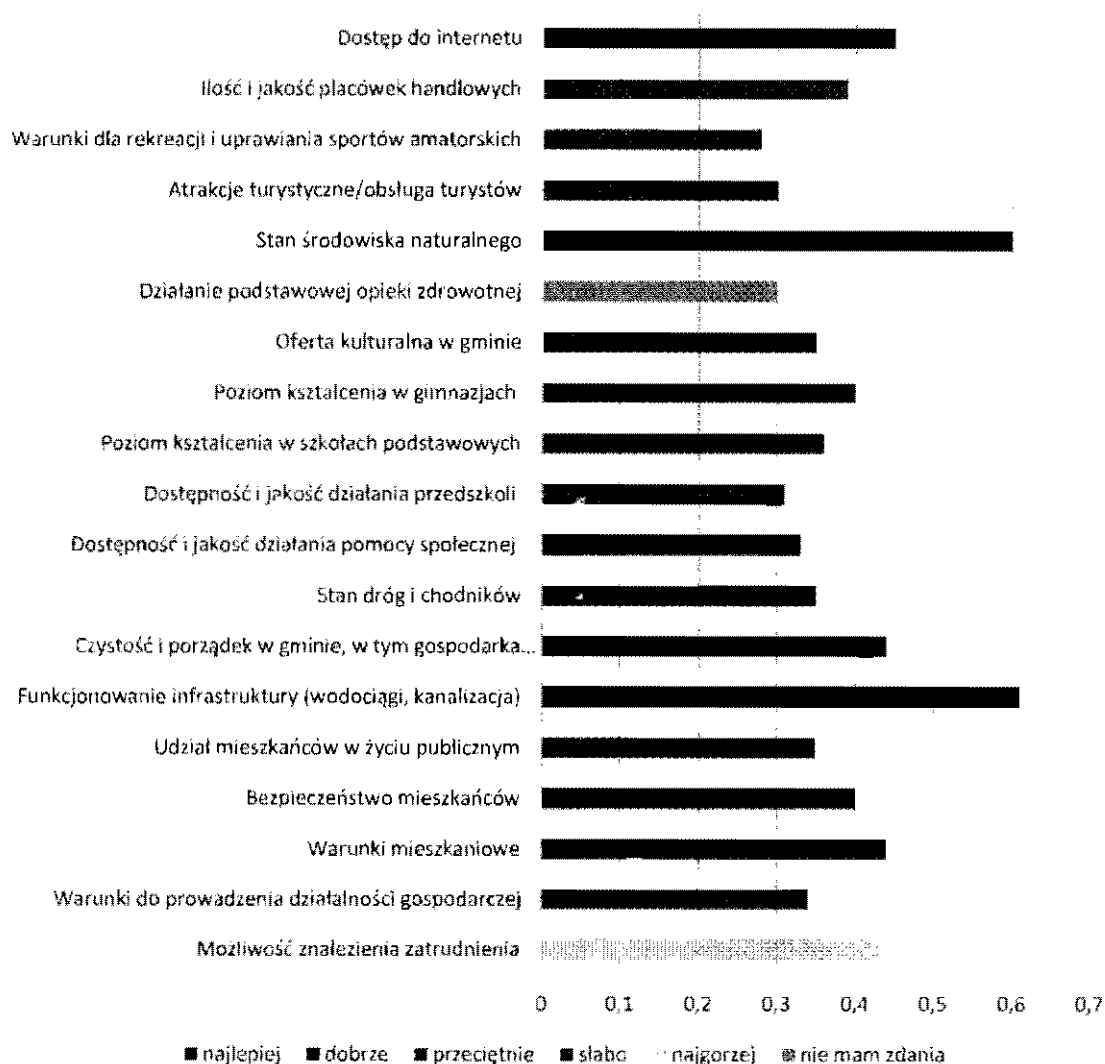

- Budowa i modernizacja świetlic wiejskich,
- Poprawa jakości świadczonych usług zdrowotnych
- Pomoc w pozyskiwaniu funduszy na inwestycje związane z OZE
- Uchwalić PZP przy drodze krajowej A2

Pytanie 11

Jak ocenia Pani/Pan poszczególne dziedziny życia w Gminie?

Ocena głównych dziedzin życia w Gminie Kotuń

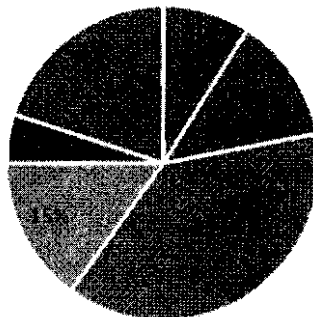

Pytanie 12

Jak ocenia Pani/Pan sytuację społeczno – gospodarczą Gminy?

Sytuacja społeczno-gospodarcza

■ bardzo dobra ■ dobra ■ zadawalajaca ■ zla ■ bardzo zla ■ nie mam zdania

Pytanie 13

Jak zmieniła się sytuacja materialna Pani/Pana rodziny w ciągu ostatnich 2 lat?

ocena	% odpowiedzi
zdecydowanie się poprawiła	10%
nieco się poprawiła	30%
nie zmieniła się	54%
nieco się pogorszyła	4%
zdecydowanie się pogorszyła	2%

Pytanie 14

Czy jako mieszkaniec Gminy czuje się Pani/Pan w niej bezpiecznie?

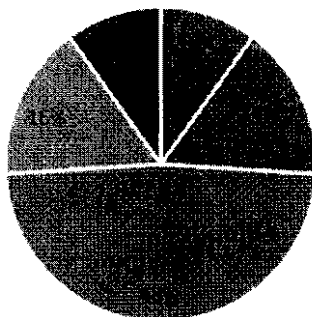
Jeśli chodzi o bezpieczeństwo to większość bo 95% mieszkańców czuje się bezpiecznie na terenie Gminy. Tylko 5% respondentów wskazało, że zdecydowanie nie czują się bezpiecznie.

Pytanie 15

Jak ocenia Pani/Pan jakość obsługi klientów w Urzędzie Gminy?

Jakość obsługi klientów w Urzędzie Gminy Kotuń

■ bardzo dobra ■ dobra ■ zadawalajaca ■ zła ■ nie mam zdania

Pytanie 15

Jak ocenia Pani/Pan swoje warunki mieszkaniowe?

ocena	% odpowiedzi
bardzo dobre	10%
dobre	70%
zadawalające	16%
złe	4%
bardzo złe	0%

Pytanie 16

Co dla Pani/Pana ma największe znaczenie w życiu?

Według respondentów największe znaczenie w życiu ma zdrowie (92%) oraz wykształcenie własne oraz dzieci (65%). Na liście również istotnych znalazło się posiadanie własnego mieszkania oraz możliwość zatrudnienia.

Pytanie 17

Czy odczuwa Pani/Pan potrzebę posiadania większej ilości informacji na temat

zagadnień związanych z funkcjonowaniem i rozwojem Gminy?

ocena	% odpowiedzi
zdecydowanie tak	10%
raczej tak	40%
raczej nie	16%
zdecydowanie nie	22%
nie mam zdania	2%

Pytanie 18**Czy uważa Pani/Pan, że Gmina wystarczająco dużo współpracuje z innymi samorządami (sąsiednie gminy, powiat)?**

W tym przypadku 80 % respondentów wskazało, że obecnie Gmina Kotuń odpowiednio dużo współpracuje z innymi samorządami wskazując głównie Powiat Siedlecki. Kolejna część w ilości około 19% zdecydowanie poprawiłaby kontakty i współpracę na szczeblu międzygminnym. Mała grupa bo 1% nie potrafiła wypowiedzieć się w tej kwestii bez podania przyczyny.

Podsumowując, przeprowadzona ankieta wykazała, że społeczność gminna ogólnie jest zadowolona z poziomu rozwoju Gminy Kotuń, choć zauważa występujące w dalszym ciągu braki. Co interesujące wydaje się, że dla gminy Kotuń bardzo duże znaczenia mają działania dotyczące partnerstwa lokalnego, integracji społeczeństwa itp. Te działania, nie zawsze wymagają wielkich środków. Na skutki trzeba poczekać, jednak tylko w ten sposób można pobudzić tkwiący w lokalnej społeczności potencjał. Dopiero potencjał społeczny może wykorzystać istniejące możliwości o charakterze materialnym. Dużym wyzwaniem są też potrzeby dotyczące obszarów objętych jurysdykcją innych podmiotów samorządowych (drogi i inwestycje w pasie drogowym dróg ponadgminnych). Tu też możliwości działania Gminy są ograniczone, a partykpacja w kosztach oznacza wydatek bez podniesienia majątku Gminy.

Najlepiej oceniany jest stan środowiska naturalnego gminy, stan obiektów oświatowych sportowych i kulturowych. Na średnim poziomie oceniany był stan infrastruktury technicznej oraz drogowej, działalność jednostek oświatowych, stan bezpieczeństwa publicznego, warunki dla rozwoju rolnictwa i przedsiębiorczości oraz

komunikacja zbiorowa. Najgorzej oceniane i jednocześnie uznane za duży problem gminy Kotuń jest możliwość znalezienia pracy na terenie gminy, dostępność i jakość przedszkoli oraz warunki dla uprawiania sportów amatorskich. Zgłaszane problemy znalazły swoje odzwierciedlenie w potrzebach uznanych za najpilniejsze do realizacji w gminie Kotuń. Do najważniejszych potrzeb zaliczono: budowę dróg i infrastruktury drogowej, budowę kanalizacji sanitarnej, remont placówek oświatowych.

3.3 Analiza SWOT

Ważnym elementem prac nad Strategią Rozwoju Gminy Kotuń jest analiza zasobów wewnętrznych Gminy oraz analiza otoczenia zewnętrznego pod kątem identyfikacji szans i zagrożeń dla dalszego rozwoju. W tym celu przeprowadzono analizę SWOT, która stała się podstawą do sformułowania podstawowych wyzwań i zagadnień strategicznych dla Gmin Kotuń.

Analiza SWOT została sporządzona w oparciu o charakterystykę gminy, przeprowadzoną ocenę stanu istniejącego oraz wyniki ankiety i zgłoszone w niej wnioski. Respondenci wypełnili ankiety wyrażające ich opinie dotyczące sytuacji w Gminie Kotuń. W tabeli zamieszczono zestawienie silnych i słabych stron oraz możliwości i zagrożeń.

Zgodnie z powyższym, czynniki rozwoju podzielić można na wewnętrzne, na które społeczność lokalna ma wpływ (silne i słabe strony), oraz na czynniki zewnętrzne – umiejscowione w bliższym i dalszym otoczeniu jednostki (szanse i zagrożenia). Podział ten dokonuje się również według innego kryterium, co pozwala zidentyfikować: czynniki pozytywne, czyli atuty i szanse, oraz czynniki negatywne, czyli słabe strony i zagrożenia.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- stosunkowo bliskie położenie względem dużych ośrodków miejskich (Warszawa, Siedlce, Mińsk Mazowiecki),	- brak wystarczającej ilości miejsc pracy na terenie gminy, - niedostateczny stan techniczny dróg gminnych i powiatowych, brak

<ul style="list-style-type: none">- dobre powiązania komunikacyjne z dużymi ośrodkami miejskimi,- liczne walory przyrodnicze i kulturowe,- bogactwo dziedzictwa historycznego,- ciekawy krajobraz,- kontrolowany rozwój przestrzenny w oparciu o aktualne akty prawa miejscowego,- tereny atrakcyjne dla budownictwa jednorodzinnego i letniskowego,- brak przemysłu uciążliwego dla środowiska,- dość dobrze rozwinięta infrastruktura, w całości objęta zbiorowym zaopatrzeniem w wodę i częściowo zbiorczą siecią kanalizacyjną; duże zaawansowanie prac w zakresie rozwoju infrastruktury technicznej,- dostępność szkół,- aktywna działalność jednostek organizacyjnych w zakresie upowszechniania kultury i sportu	<ul style="list-style-type: none">- chodników i słaby stan techniczny oświetlenia drogowego,- niezadawalający poziom świadczonych usług zdrowotnych,- olbrzymi deficyt miejsc przedszkolnych- brak spójnego systemu komunikacji publicznej,- słabo rozwinięta sieć kanalizacyjna,- brak rozwiniętej bazy usługowej i noclegowej dla realizacji funkcji turystycznej gminy,- niedostatecznie urządzona przestrzeń publiczna,- niewystarczająca ilość i jakość terenów rekreacyjnych,- słabo rozwinięta kultura czasu wolnego dorosłych mieszkańców,- brak infrastruktury gazowniczej,- brak spójnej polityki wobec strat w rolnictwie, ze szczególnym uwzględnieniem strat wyrządzonych przez zwierzynę łowną
<p>SZANSE</p>	<p>ZAGROŻENIA</p>
<ul style="list-style-type: none">- stabilne podstawy ustrojowo-prawne funkcjonowania samorządu terytorialnego,- polityka regionalna, krajowa oraz Unii Europejskiej oraz środki finansowe przeznaczone na rozwój regionów,- znacząca poprawa stanu środowiska	<ul style="list-style-type: none">- trudności w wykorzystaniu środków unijnych, bariery proceduralne w pozyskiwaniu i rozliczaniu środków,- duże obciążenia finansowe dla przedsiębiorców,- brak skutecznych form przeciwdziałania bezrobociu,

<p>przyrodniczego,</p> <ul style="list-style-type: none">- wzrost poziomu wykształcenia społeczeństwa,- duży potencjał gospodarczy, społeczny i instytucjonalny pobliskich miast,- poprawa stanu układu komunikacyjnego (w tym planowana przebudowa dróg powiatowych, planowana autostrada A2)- emigrowanie ludności z miast do wsi w poszukiwaniu spokojnego miejsca zamieszkania, umożliwione poprzez tworzenie dogodnych powiązań komunikacyjnych z dużymi ośrodkami miejskimi,- rosnące zainteresowanie inwestorów terenami pozamiejskimi,- rosnące zainteresowanie dziedzictwem kulturowym wsi,- liczne działania nastawione na upowszechnianie i wspieranie rozwoju przedsiębiorczości.	<ul style="list-style-type: none">- niepewne miejsca pracy, konieczność przekwalifikowywania się w trakcie kariery zawodowej,- mała otwartość społeczeństwa na zmiany,- rosnące dysproporcje w poziomie zamożności społeczeństwa,- starzenie się społeczeństwa,- niska ilość urodzeń,- wciąż niska świadomość ekologiczna społeczeństwa,- pogarszanie się dostępności do świadczeń medycznych w odczuciu społecznym, zwłaszcza w zakresie usług specjalistycznych,- wzrost przestępczości i różnego rodzaju patologii społecznych przy jednoczesnym niedofinansowaniu służb odpowiedzialnych za porządek publiczny.
---	--

3.4 Wizja i misja rozwoju gminy

Wizja rozwoju Gminy to pożądaný obraz przyszłości jednostki, jej sytuacji gospodarczej i społecznej za kilka lat. Stanowi pewien stan docelowy, do którego dążyć będzie cała wspólnota samorządowa (władze lokalne i partnerzy społeczno-gospodarczy) wykorzystując przy tym możliwości płynące z własnych przewag oraz szans pojawiających się w otoczeniu.

Obraz określony zapisami wizji, przewiduje stworzenie warunków do trwałego, zrównoważonego rozwoju gospodarczego i społecznego Gminy Kotuń. Wizja stanowi odpowiedź na oczekiwania i aspiracje mieszkańców, a jednocześnie ma na celu ukształtowanie wizerunku jednostki, który chce ona osiągnąć na koniec założonego horyzontu czasowego tj. w roku 2025.

Wnioski płynące z dotychczasowej analizy słabych i silnych stron oraz potencjalnych szans i zagrożeń, a także konsultacje z mieszkańcami pozwoliły na sformułowanie wizji i pola rozwoju strategicznego Gminy.

W I Z J A

Gmina Kotuń, dzięki wspólnemu zaangażowaniu władz samorządowych gminy, jak również partnerów społecznych i gospodarczych oraz mieszkańców, to atrakcyjne i przyjazne miejsce do życia, pracy i inwestycji

Realizacja wszystkich celów strategicznych powinna odbywać się w oparciu o ekologię, właściwe finanse oraz istniejącą bazę (zaplecze), a efektem powinien być wpływ na powstanie nowych miejsc pracy, spadek bezrobocia i rozwój społeczno-ekonomiczny Gminy.

Sposobem urzeczywistnienia zakładanej wizji jest misja. Misja określa nadrzędny cel rozwoju gminy Kotuń. Zgodnie z misją, władze samorządowe gminy pełnią rolę inicjatora dla realizacji przedsięwzięć zgodnych ze Strategią Rozwoju Gminy Kotuń do roku 2025, a podejmowanych przez różnych aktorów życia społecznego i gospodarczego. Ponadto, władze samorządowe są także realizatorem własnych projektów, leżących w zadaniach własnych oraz we współpracy z innymi

jednostkami samorządu terytorialnego, zmierzających do zrównoważonego rozwoju gminy, promowania jej walorów, ułatwiania współpracy różnorodnych partnerów i wdrażania innowacyjnych rozwiązań.

M I S J A

Gmina stanie się miejscem gwarantującym atrakcyjne warunki życia, pracy oraz wypoczynku wszystkim jej mieszkańcom, inwestorom oraz gościom

3.5 Cele strategiczne i strategię działania do 2025 roku

W nawiązaniu do wizji i misji rozwoju gminy Kotuń, ze względu na stwarzanie w perspektywie długookresowej największych możliwości wzrostu, wyodrębniono priorytetowe obszary rozwoju.

Dla każdego z głównych obszarów rozwoju opracowany został cel strategiczny, który uszczegółowiony jest dostosowanymi do zagadnienia celami operacyjnymi. Dla ich urzeczywistnienia wyodrębniono natomiast kierunki działań przykładowe interwencje do realizacji. Należy je jednak odbierać jako pewną propozycję, otwartą

listę przedsięwzięć w danym zakresie, opisującą ogólne ramy koncentracji aktywności finansowej, programowej oraz organizacyjnej całej wspólnoty gminy w perspektywie długofalowej.

Wskazane cele są względem siebie równoważne i uzupełniające się. Nie jest bowiem możliwa sprawna i efektywna realizacja zapisów Strategii przy braku integracji poszczególnych działań, np. bez intensywnych działań z zakresu ochrony środowiska nie ma mowy o wykreowaniu odpowiedniej oferty czasu wolnego związanej z rekreacją, co z kolei ściśle powiązane jest z działaniami inwestycyjnymi.

Należy podkreślić umowność podziałów „obszarowych” i docelową horyzontalność kierunków interwencji.

	Cele operacyjne	Kierunki działań	Jednostka realizująca
SPOŁECZEŃSTWO	Podnoszenie poziomu kształcenia w publicznych placówkach oświatowych	Indywidualizacja pracy z uczniem w ramach zajęć edukacyjnych	Gmina Kotuń
		Dodatkowe zajęcia oraz koła zainteresowań	Gmina Kotuń
		Podnoszenie kwalifikacji zawodowych nauczycieli	Gmina Kotuń
		Poszerzanie oferty edukacyjnej poprzez tworzenie nowych miejsc wychowania przedszkolnego i innych form opieki nad dziećmi.	Gmina Kotuń
	Wzrost tożsamości lokalnej poprzez ofertę kulturalną	Organizacja różnorodnych form kształcenia dla dzieci, młodzieży i dorosłych poza placówkami oświatowymi	Gmina Kotuń
		Organizacja imprez, festynów i konkursów promujących gminę Kotuń	Gmina Kotuń

		Budowa oraz remont bazy przeznaczonej na cele kulturalne	Gmina Kotuń
		Remont oraz doposażenie jednostek kultury w gminie	Gmina Kotuń
	Budowa i urządzenie terenów rekreacyjnych i sportowych	Budowa placów zabaw	Gmina Kotuń
		Budowa boisk sportowych i hal sportowych	Gmina Kotuń
		Budowa i modernizacja centrów wsi	Gmina Kotuń
	Dostosowanie infrastruktury publicznej do standardów, w tym w zakresie efektywności energetycznej	Budowa nowego Urzędu Gminy w Kotuniu	Gmina Kotuń
		Termomodernizacje budynków użyteczności publicznej (tj. szkoły, przedszkola, ośrodki zdrowia)	Gmina Kotuń
		Termomodernizacja budynków prywatnych, w tym wymiana źródeł ciepła na bardziej sprawne energetycznie lub wykorzystujące energie odnawialną	Gmina Kotuń
		Usuwanie azbestu z terenu gminy Kotuń	Gmina Kotuń
GOSPODARKA	Stworzenie sprzyjających warunków do rozwoju przedsiębiorczości	Tworzenie inkubatorów przedsiębiorczości	Gmina Kotuń
		Budowa targowiska gminnego	Gmina Kotuń
	Współorganizowanie szkoleń	Szkolenia dla przedsiębiorców	Gmina Kotuń
	Promocja produktów lokalnych	Organizacja targów i kiermaszów z lokalnymi produktami	Gmina Kotuń

PRZESTRZEN	Budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej	Budowa kanalizacji sanitarnej w m. Gręzów, Broszków, Połaki, Trzemuszką, Żeliszew Podkościelny, Żeliszew Duży, Kępa, Oleksin, Żdżar, Bojmie	Gmina Kotuń
		Dokończenie wodociągowania gminy Kotuń	Gmina Kotuń
		Budowa, rozbudowa oraz modernizacja oczyszczalni ścieków	Gmina Kotuń
		Budowa punktu selektywnej zbiórki odpadów	Gmina Kotuń
	Drożny lokalny układ drogowy	Modernizacja dróg gminnych	Gmina Kotuń
		Modernizacja dróg powiatowych	Powiat Siedlecki
		Budowa chodników i ścieżek edukacyjnych w ciągach dróg powiatowych i gminnych	Gmina Kotuń, Powiat Siedlecki
	Ochrona środowiska naturalnego, promocja OZE	Instalowanie nowoczesnych instalacji do wytwarzania energii	Gmina Kotuń, właściciele nieruchomości
		Modernizacja układu oświetlenia drogowego	Gmina Kotuń
		Termomodernizacja budynków mieszkalnych	Właściciele budynków
	Zwiększenie atrakcyjności terenów inwestycyjnych	Opracowywanie nowych Planów Zagospodarowania przestrzennego	Gmina Kotuń

		Tworzenie Specjalnych Stref Ekonomicznych	SSE, Gmina Kotuń
--	--	---	------------------

3 PARTNERSTWO STRATEGICZNE.

Do zadań Gminy należy współpraca i wspieranie wybranych przedsięwzięć organizacji pozarządowych działających na jej terenie. Sposób przygotowania i monitorowania strategii i innych dokumentów związanych z rozwojem Gminy gwarantuje włączenie organizacji pozarządowych i sektora prywatnego we współpracę z sektorem publicznym.

Gmina będzie realizowała projekty o znaczeniu ponadgminnym w ramach sformalizowanych struktur partnerskich (porozumienia międzysamorządowe, stowarzyszenia JST, związki komunalne) z następującymi jednostkami:

- Miasto Siedlce,
- Gminy sąsiednie i gminy powiatu siedleckiego,
- Powiat Siedlecki,
- Marszałek Województwa Mazowieckiego,
- Wojewoda Mazowiecki.

Gmina inicjuje współpracę z instytucjami sektora publicznego i lokalnymi przedsiębiorstwami sektora prywatnego poprzez organizowanie wspólnych spotkań dla przedstawicieli tych jednostek.

PRZEWODNICZĄCY RADY

mgr Teresa B. Druśniak